

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑ.

Ἡ συγκρότησις τῆς ἐπικρατείας συνεπιφέρει ἀναγκαίως τὴν μόρφωσιν δημοσίου θησαυροῦ. Ἐνῶ τὰ ἄτομα ἀσχολοῦνται περὶ τῶν ἰδίων ὑποθέσεων, ὑπάρχουσι παρὰ τῇ ἐπικρατείᾳ δημόσιαι ὑποθέσεις, τῶν ὁποίων ἡ διεξαγωγή δεῖται κοινῶν χρημάτων. Καθόσον αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις τελειοποιοῦνται καὶ ἀναπτύσσονται, κατὰ τοσοῦτον αἱ ὑποθέσεις αὗται καθίστανται περιπλοκώτεραι. Τοιοῦτοτρόπως ὅ,τι ἐκυβέρνησα κατὰ τοὺς πατριαρχικοὺς χρόνους ἡ οἰκογένεια, ἀπαιτεῖται εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ὀλόκληρος ὑπαλλήλων στρατιά, ἵνα διευθύνῃ πρὸς τὸν γενικὸν τῆς πολιτείας σκοπὸν. Ὅλη αὕτη ἡ μεταβολὴ ἀναλύεται εἰς μεγάλας ἐν τῇ πολιτείᾳ δαπάνας. Ἡ δρῦς, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐδίκαζον οἱ πρόκριτοι τῆς ἀρχεγόνου περιόδου, δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα εὐθὺς ὡς διαβᾶσα αὕτη τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ πολιτισμοῦ ριφθῆ ἀκάθεκτος εἰς τὰ τελευταῖα ὀχυρώματά του. Οἱ νέοι κοινωνικοὶ σκοποὶ δεόν νὰ ἐκπληρωθῶσι, αἱ ἀναγκαῖαι δαπάναι πρέπει νὰ γίνωσι, καὶ οἱ πόροι, οἵτινες θὰ τὰς ἐκπληρῶσωσιν, εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἰς ὀρθῶς συντεταγμένην πολιτείαν.

Ἐπιθεωροῦντες τὸν βίον τῆς ἀνθρωποτητος, παρατηροῦμεν, ὅτι ὅπου αἱ ἀρχικαὶ κοινωνίαι ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τῆς δουλοσύνης, ἐκεῖ οἱ ἰσχυροὶ ἐγύμνωσαν τοὺς ἀσθενεστέρους καὶ ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀπὸ

τοῦ ἀγαθοῦ τῆς περιουσίας. Ἐν τοιαύτῃ κοινωνικῇ καταστάσει αἱ δαπάναι τῆς ἐπικρατείας καταβάλλονται ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν αὐτῆς, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι οἱ δουλωμένοι οὐδὲν ἔχουσι. Πρόκειται περὶ ἐργασίας; οἱ κύριοι θὰ περιβάλλωσι τοὺς δούλους διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς καὶ θὰ ζητήσωσι διὰ τῆς μάστιγος τοὺς ἰδρῶτας αὐτῶν. Πρόκειται περὶ πολέμου; ἰδοὺ οἱ δοῦλοι ἀκολουθοῦσι τοὺς κυρίους αὐτῶν. Πρόκειται περὶ φόβου στάσεως; ἰδοὺ οἱ δεσπότες σφάζουσι τοὺς εἰλωτας. Εἶναι περίοδος καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει κυριότητα ἀφ' ἑαυτοῦ, διότι ἡ ἀνανδρία του τὸν κατέστησεν ἄλλου κτῆμα.

Ἐν τούτοις ἡ πρόοδος εἶναι ὁ ὑπέρτατος νόμος τῆς ἀνθρωπότητος. Βαθμηδὸν οἱ κύριοι γίνονται πλείοτεροι καὶ οἱ δοῦλοι ὀλιγώτεροι, ἡ ἐπικράτεια ἀνθρωπίζεται καὶ αἱ ὑποθέσεις αὐτῆς διεξάγονται ἁρμονικώτερον πρὸς τὸν προορισμὸν τῆς. Ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς προτέρας περιόδου, κατὰ συνέπειαν τῶν μεγάλων τοῦ παρελθόντος καταστροφῶν καὶ κατακτῆσεων, σχηματίζεται ὁ δημόσιος τῆς ἐπικρατείας ἀγρὸς, τοῦ ὁποίου οἱ ἀρχικοὶ ἰδιοκτῆται ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς μνήμης τῶν χρόνων. Ὁ κοινὸς αὐτὸς ἀγρὸς εἶναι γενικὴ ἐκφρασις τῆς κοινῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν κατασκευάζει εἰς ἑαυτὴν ἡ ἐπικράτεια, ὡς π.χ. ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἡ ὁποία πρέπει νὰ καταβάλλῃ τὰς δαπάνας τῶν δημοσίων ὑποθέσεων.

Αἱ δημοσίου δαπάναι ἠϋξήσαν ἰδίως ἀφ' ἧς συνετάχθησαν αἱ ἐπικράτειαι μονιμώτερον στρατιωτικῶς. Ὅταν οἱ πολῖται εἰς τὸ πρῶτον σάλπισμα τοῦ κινδύνου ἔτρεχον ὅλοι σείοντες τὸ δόρυ κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, ἕκαστος ἦτο στρατιώτης καὶ ὁ δημόσιος θησαυρὸς ἠδύνατο νὰ συμβιβασθῇ πρὸς ὀλίγα. Ἄμα ὅμως ἡ ἀνάγκη τῶν μονιμῶν στρατῶν ἐπεβλήθη ἐκ τῆς μεταβολῆς καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν χρόνων εἰς τὸν δημοσίον βίον τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν, τὸ ζήτημα τοῦ δημοσίου θησαυροῦ κατέστη εὐθὺς πρώτης τάξεως ζήτημα, ἵνα προβιβασθῇ ἐτι

μᾶλλον διὰ τῶν τελειοποιήσεων τῆς πολεμικῆς τέχνης, αἵτινες δύνανται νὰ ἐξομοιωθῶσι πρὸς καταβόθρας τῶν μεγάλων τῆς εἰρήνης ἀποταμιεύσεων, καὶ διὰ τῆς διαδοχῆς τῶν πολέμων ἧτις ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπέτεινε τὴν ἄκραν σημασίαν εὐρώστου δημοσίου θησαυροῦ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ πολεμικοῦ ἐλατηρίου, ἡ ἀνάπτυξις τῶν κοινωνικῶν σκοπῶν ἐν τῇ νεωτέρᾳ περιόδῳ κατέστησε ἰδιαιτέρως ἀπαραίτητον τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τὴν ἀποστολήν. Ὅσῳ προάγεται ὁ πολιτισμὸς τόσῳ πλείοτερον ἐκτείνεται ὁ κύκλος τῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἐννοεῖ ἡ πολιτεία νὰ ἀναλάβῃ εἰς βᾶρος τῆς. Ἀνοίξατε τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν δήμων καὶ τῶν ἐπικρατειῶν καὶ ἀπαριθμήσατε τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα οὗτοι πληρώνουσι. Ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ὅταν ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχαιότητι ἱκανῶς προφυλάττηται ἡ οἰκία διὰ κόμβου σχοινίου ἐπὶ τῆς θύρας αὐτῆς, μικρὰν τις δύναται τότε νὰ ἔχῃ ἰδέαν περὶ τοῦ πολυδαπάνου ὀργανισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ πρὸς φύλαξιν τῶν προσώπων καὶ τῶν περιουσιῶν μεταγενεστέρα ἀστυνομικὴ τῆς πεπολιτισμένης κοινωνίας τάξις. Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν τῇ ποικιλίᾳ καὶ τῇ μεγάλῃ αὐτῆς ἀποστολῇ ἀποτελεῖ τὸ προοδευτικώτερον γνῶρισμα ἐν τοῖς νεωτέροις δημοσίοις δαπανήμασι. Ἡ συγκοινωνία συνδυάζεται πρὸς μυθῶδη δι' ἀρχαιοτέρας ἐποχὰς ποσά, τὰ ὁποῖα ὁ δημόσιος θησαυρὸς δαπανᾷ πολεμῶν τὴν ἀπόστασιν καὶ δουλόνων τὸν χρόνον, τάσεις τῶν ὁποίων ἡ γενναιότης καὶ ὁ πνευματισμὸς ἀναβιβάζει τὴν κοινωνικὴν ζωὴν εἰς ἰδιαιτέρον ὅλως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐποχῇ ὀρίζοντα. Δύσκολον εἶναι νὰ ἀπαριθμήσῃ τις ὅλην τὴν σειρὰν τῶν κοινωνικῶν ἔργων, πρὸς τὰ ὁποῖα ὁ νεώτερος πολιτισμὸς συνεδύασε τὴν ἀποστολήν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ, χωρὶς νὰ λησμονήσωμεν καὶ τὴν ἀπέραντον χορείαν τῶν παρασίτων, οἵτινες ἀπὸ τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κλάδων αὐτοῦ ζῶσι ὡς ἰδιαιτέρα τῆς προκεχωρημέ-

νης κοινωνικῆς ζωῆς καὶ ἀναπόφευκτος λεπτομέρεια.

Ἐν γένει τὴν νεωτέραν περίοδον διακρίνουσι δύο ρεύματα ἐξ ὧν τὸ μὲν εἶναι πρὸς δαπάνην, τὸ δὲ εἶναι πρὸς εὐρεσιν τῶν μέσων αὐτῆς. Ὁ μεγαλεπρεπέστερος τῶν κοινῶν διαχειριστῆς εἶναι ὁ καταπλημμυρῶν τὸν τόπον διὰ δημοσίων δαπανημάτων, τῶν ὁποίων ἡ αἴγλη καὶ ἡ χρησιμότης ἀναβιβάζουσι τοὺς συγχρόνους εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐκτίμησιν. Ὁ ἰκανώτερος τῶν κοινῶν διαχειριστῆς εἶναι ὁ πληρῶν τὰ ταμεῖα τοῦ δημοσίου θησαυροῦ καὶ παρέχων τὰ νεῦρα εἰς τὴν ἐθνικὴν μεγαλουργίαν. Ἐνώσατε τοὺς δύο τούτους διαχειριστάς εἰς μίαν τῆς πολιτείας δύναμιν, καὶ ἔχετε τὴν εἰκόνα τοῦ ἀκρου πολιτικοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπιζητοῦσιν οἱ καιροὶ, παρέχουσι δὲ αἱ περιστάσεις.

Ἡ μεταξὺ τῶν εἰρημένων δύο τάσεων ἀρμονία ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀγαθὸν ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν κοινω-
νιῶν. Εὐθὺς ὡς ὑπερβῆ τὸ κανονικὸν ὄριόν της ἡ πρὸς δαπάνην τάσις, ἔρχονται αἱ κοινωνικαὶ περιπλοκαὶ καὶ προετοιμάζεται ἡ κρίσις, τὴν ὁποίαν οἱ πατέρες κληροδο-
τοῦσιν εἰς τὰ τέκνα των. Αἱ πλείστα τῶν ἐπαναστάσεων τῆς νεωτέρας περιόδου ὀφείλονται εἰς τὴν δυσαρμονίαν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ. Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ὀλιγώ-
τερον πολεμοῦσιν οἱ ἄνθρωποι διὰ δόγματα πολιτικά ἢ θρησκευτικά, καὶ πλείοτερον δι' ἐλατήρια συμφερόντων. Ὅταν πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐπιφανοῦς ἐν τῇ πολιτείᾳ τά-
ξεως συναθροισθῶσιν ὅλαι αἱ ἀπολαύσεις, καὶ πρὸς τὸ μέ-
ρος τῆς ἐργατικῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεως συσσωρευθῶσιν ὅλαι αἱ στερήσεις, ὅταν οἱ πτωχοὶ πρέπει νὰ γίνωσι πτω-
χότεροι, ὅπως οἱ πλούσιοι καταστῶσι πλουσιώτεροι, ὅταν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπὶ τῆς φορολογικῆς μηχανῆς γραφῆ διὰ μαγνητικῶν γραμμῶν ἢ φοβερὰ λέξις «ἀδι-
κία», τότε τὸ ὄνειρον τῆς πολιτείας καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐφιάλτου, τὸ ὁποῖον ἐγκαταλείπει ὁ ὕπνος καὶ ἐναγκαλί-
ζεται ἐντὸς τῶν χαλυβδίνων βραχιόνων της ἢ ἐπανά-
στασις.

Τοιοῦτο εἶναι τὸ δράμα τὸ αἰώνιον, ὅπερ πλέκεται πέ-
ριξ καὶ ἐντὸς τῶν μεγάλων τοῦ χρυσοῦ συγκεντρώσεων. Ὁ χρυσὸς εἶτε ἐν Καλιφορνίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὐρίσκεται, εἶτε ἐν τῷ δημοσίῳ θησαυρῷ ἐπὶ τοῦ ταμείου τοῦ κρά-
τους συγκεντροῦται, ἔχει τὴν μαγικὴν δύναμιν τοῦ μεθύ-
σκειν. Ἀπαιτοῦνται τότε στερεοὶ χαρακτῆρες, ἵνα τὸ ἀν-
τίδοτον πρόχειρον ἔχοντες, διατηρῶσιν ἐν δοκιμαστικῇ
ἰσχύϊ τοὺς ὅρους τῆς ἀμύνης κατὰ κινδύνου, ὅστις διότι
εἶναι ἐσωτερικὸς εἶναι καὶ μεγαλείτερος. Διὰ τοῦτο οἱ
ἀρχαῖοι τὸν δημόσιον θησαυρὸν ἔθετον ὑπὸ τὸ ἄγαλμα
τῆς Ἀθηνᾶς, ἵνα ἡ θεία σοφία φωτίζη τὴν διάνοιαν καὶ
καθαρίζη τὴν χεῖρα τῶν διαχειριστῶν αὐτοῦ.

ΤΕΛΩΝΙΑΚΗ ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΙΣ.

Ὁ τελευταῖον περὶ διαφορικῶν τελῶν ψηφισθεὶς ὑπὸ
τῆς ἑλληνικῆς Βουλῆς νόμος τῆς 5 Ἰουνίου 1882 δύνα-
ται νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ βαρόμετρον τῆς ἐπικρατούσης ἐν
αὐτῇ οικονομικῆς ἐπιστήμης. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον
ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1883 ἐμπορεύματα καὶ προϊόντα
προερχόμενα ἐκ Κρατῶν φορολογούντων τὰ ἑλληνικὰ
πλοῖα ἢ τὰ ἐξ Ἑλλάδος προερχόμενα ἐμπορεύματα καὶ
προϊόντα βαρύτερον τῶν ἐξ ἄλλων Κρατῶν προερχομέ-
νων, ὑποβάλλονται κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν, ἐκτὸς
τοῦ ἐν τῷ δασμολογίῳ ἀναγεγραμμένου τέλους, εἰς πρό-
σθετον τέλος ἀνώτερον αὐτοῦ κατὰ τὰ τρία δεκατημόρια.
Ὅσα δὲ αὐτῶν κηρύσσει τὸ δασμολόγιον ἀτελεῖ, ὑπο-
βάλλονται ὡσαύτως εἰς δασμὸν 15 τοῖς %, ἐπὶ τῆς ἐμπο-
ρικῆς ἀξίας των, ὀρισθησομένης εἰδικῶς διὰ Β. διατάγ-
ματος. Ὁ νόμος ἀφῆκεν εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἵνα διὰ Β.
διατάγματος κανονίσῃ αὐτὴ τὰ ἀφορῶντα ἐν γένει εἰς τὴν
ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, καθὼς καὶ ἀναβάλλῃ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐπι-

βολῆς τοῦ εἰρημένου προσθέτου τέλους ἢ δασμοῦ καὶ νὰ ὀρίζῃ ἐξαιρέσεις τοῦ μέτρου τούτου, εἴτε ἐπιβάλλουσα αὐτὸ εἰς ὠρισμένα μόνον εἶδη, εἴτε ἀξιομειοῦσα τὸ πρόσθετον τέλος ἢ τὸν δασμὸν ἐπὶ ὠρισμένων εἰδῶν.

Ἐν πρώτοις ἡ ἐπιγραφή τοῦ νόμου τούτου «περὶ διαφορικῶν τελῶν» μαρτυρεῖ ἄγνοιαν τοῦ νομοθέτου σχετικῶς πρὸς τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τόσον ἡ παλαιὰ ὅσον καὶ ἡ νεωτέρα οἰκονομικὴ ἱστορία ἀναγράφει ἐπὶ τῶν διαφορικῶν τελῶν. Διαφορικὰ τέλη (droits differentiels) εἶναι πρόσθετος φόρος, τὸν ὁποῖον χωραὶ τινες ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰ ξένα πλοῖα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἰθαγενοῦς ναυτιλίας, εἰς προστασίαν αὐτῆς. Διαφορικὰ τέλη λέγονται ἐξ ἀντιθέτου, πάντοτε δὲ εἰς προστασίαν τῆς ἰθαγενοῦς ναυτικῆς ἐμπορίας, οἱ μετριασμοὶ τῶν τελωνειακῶν δασμῶν, ὅταν πρόκηται περὶ ἐμπορευμάτων ἐρχομένων ἐπὶ πλοίων ἰθαγενῶν κατ' εὐθείαν ἀπὸ ὑπερωκεανίων χωρῶν, πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς μεγάλης θαλασσοπλοίας καὶ τῆς μετὰ τῶν κυρίων πηγῶν εἰδικοῦ τινος ἐμπορίου (ὡς ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ νέου κόσμου ἢ τῆς Ἰνδικῆς) ἐπιμιξίας. Τοιοῦτοτρόπως κατὰ τὸν Γαλλικὸν νόμον τῆς 8 Ἰουλίου 1871 ὁ καφῆς μεταφερόμενος ἀπὸ χώρας ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, φορολογεῖται δι' 150 φρ. τὰ 100 χιλιόγραμμα καὶ ἀπὸ χώρας ἄλλας 170, τὸ τέιον ἀπὸ χώρας ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης 200 φρ. τὰ 100 χιλ. καὶ ἀπὸ χώρας ἄλλας 260, τὸ κακάον ἀπὸ χώρας ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης 100 φρ. τὰ 100 χιλ. καὶ ἀπὸ ἄλλας 120, τὸ πετρέλαιον ἀπὸ χώρας ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης 20 ἢ 32 φρ. τὰ 100 χιλ. καὶ ἀπὸ χώρας ἄλλας 25 ἢ 37 καθόσον εἶναι ἀκαθάριστον ἢ καθαρισμένον, ἡ κανέλα, τὸ πέπερι, τὰ γαρύφαλα κλπ. ἀπὸ χώρας ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης 210 φρ. τὰ 100 χιλ. καὶ ἀπὸ ἄλλας 240.

Ἄλλὰ τὰ διαφορικὰ τέλη τοῦ Ἑλληνικοῦ νομοθέτου εἰς ποίαν τῶν ἐκτεθεισῶν κατηγοριῶν ἀνάγονται; Ἀποβλέπουσιν ἄρα εἰς ἐπιβάρυνσιν τῶν ξένων σημαίων καὶ προ-

στασίαν τῆς ἡμετέρας; Ὅχι.—Ἀποβλέπουσιν εἰς τὸν μετριασμόν τῶν τελωνειακῶν δασμῶν ἐπὶ εἰδικῶν προϊόντων ἐρχομένων κατ' εὐθείαν ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν ἀπὸ ὑπερωκεανίων χωρῶν διὰ τοῦ Σουέζ ἢ τοῦ Γιβραλτάρ; Ὅχι.—Ἄλλὰ τί εἶναι λοιπὸν τὰ διαφορικὰ τέλη τοῦ Ἑλληνικοῦ νομοθέτου, ἀφοῦ δὲν εἶναι διαφορικά; Ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν οἰκονομικῶν ἀντεκδικήσεων (représailles), εἶναι ἀπειλὴ καὶ ἐξαναγκασμὸς πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπιτυχίας ἐλαφροτέρας φορολογίας τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων καὶ προϊόντων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Τὸ ὄνομα δὲν μεταβάλλει τὸ πρᾶγμα. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὰ ξένα Κράτη, τὰ φορολογοῦντα βαρύτερον τὰ ἡμέτερα πλοῖα καὶ προϊόντα, συγκατατεθῶσι νὰ τὰ φορολογῶσι ὅπως καὶ τὰ τῶν μᾶλλον εὐνοουμένων αὐτοῖς ἐθνῶν, ἢ ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ σπάθῃ τοῦ Δαμοκλέους καταβιβάζεται ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν. Ἡ προαίρεσις βεβαίως εἶναι ἀγαθὴ. Δυστυχῶς δὲν εἶναι σπουδαία. Ὁ πρωθυπουργὸς ὅστις, ὅταν ἡ Βουλὴ ἐν ἔτει 1880 ἐσυζήτει τὰ ψευδοπολεμικά, ὑπέσχετο μετὰ τῆς χαρακτηριστικωτέρας ἀφελείας μίαν τοῦλάχιστον δυτικὴν Ἐπικράτειαν εἰς τὸ πλευρὸν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν μαχῶν ὡς κατόρθωμα τῆς διπλωματικῆς του ἐμπειρίας, προκειμένου νῦν περὶ φόρων ἀνακρούει πρῦμναν, ὁμολογεῖ τὴν ἀδυναμίαν τῆς διπλωματικῆς σειρήνης του καὶ καταφεύγει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐπιβλητικότητα τῆς κοινοβουλευτικῆς του πλειοψηφίας. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡ ἱστορία ἀποδεικνύει, ὅτι ὀλιγώτερον οἱ ἄνθρωποι ὑπολογίζουσι τὸ αἶμα των παρὰ τὸ ἀργύριόν των. Ὡστε ἐάν τις νομίζῃ, ὅτι ἔχομεν σκοπὸν νὰ ἀστευθῶμεν, ὁμολογοῦμεν ὅτι οὐδ' ὁ χρόνος οὐδ' ὁ τόπος εἶναι κατάλληλος.

Ἡ δι' ἑνὸς Ἑλληνικοῦ νόμου ἀπαίτησις νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Ἑλλὰς παρὰ τοῖς ξένοις λαοῖς ὅ,τι οὗτοι ἀπὸ συνθηκῶν πρὸς ἀλλήλους διὰ μακρῶν ἀγῶνων κατώρθωσαν, ἡμεθε βέβαιοι ὅτι θὰ κινήσῃ τὸν γέλωτα ἐν Εὐρώπῃ. Διὰ τὸν

ἡμέτερον νομοθέτην τοῦτο εἶναι ἀδιάφορον. Αὐτὸς ἐξεπλήρωσε τὸ καθ' ἑαυτὸν, τὰ λοιπὰ ἀπόκεινται εἰς τοὺς Εὐρωπαϊοὺς συναδέλφους του. Ἐὰν αὐτοὶ δὲν ἐνδώσωσιν εἰς τὴν ἀπειλὴν τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν προϊόντων τῶν ἐπικρατειῶν των, θὰ ὑποστῶσι τὰς συνεπείας, θὰ μειωθῇ ἢ διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐξαγωγή των, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ. Φόβος πολέμου δὲν ὑπάρχει νῦν ἀπὸ τελωνιακῶν ἀντεκδικήσεων. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς 1672—1678 ἐξ αἰτίας τοιοῦτων οἱ Γάλλοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Ὁλλανδοὺς, μετεβλήθησαν σήμερον οἱ καιροί. Ὡστε χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἔρευναν νέων πολεμικῶν τάσεων τῶν κυβερνήτων τὴν Ἑλλάδα, δυνάμεθα νὰ ἐξασφαλίσωμεν ἀπὸ παντὸς φόβου τοὺς εἰρηνικοὺς. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι συμβαίνει καὶ περιπλοκὴ τις τῶν διεθνῶν πραγμάτων. Πάλιν θὰ εὐρεθῇ τις νὰ ἐμποδίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς αἵματοχυσίας. Ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἢ ὑπόθεσις εἶναι ἀπλή, καὶ δέον νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν μόνον ἐξήγησιν τῶν ἀπὸ τῆς προκειμένης τῶν λεγομένων διαφορικῶν τελῶν τελωνιακῆς ἀντεκδικήσεως συνεπειῶν.

Ἡ κεκρυμμένη ἔννοια τοῦ ἐξεταζομένου νομοθετήματος δὲν εἶναι ἡ προστασία τῶν ἐγγχωρίων προϊόντων καὶ τῆς ἐγγχωρίου ναυτιλίας, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι πρὸς ἄλλα μὲν τῶν ἐθνῶν συνδεόμεθα διὰ συνθηκῶν καὶ δὲν δυνάμεθα, ὑφισταμένων τούτων, νὰ χειροτερεύσωμεν τοὺς ἐπ' αὐταῖς ὅρους τῆς πρὸς αὐτὰ ἡμετέρας ἐμπορίας, πρὸς τὰ λοιπὰ δὲ ἐλάχισται ἐλπίδες ὑπάρχουσιν ἠθικῶς ἐξαναγκασμοῦ. Ἡ ψυχολογικὴ βία, ἣν ἐννοεῖ νὰ ἀσκήσῃ ἐπ' αὐτῶν ὁ Ἕλλην νομοθέτης, δὲν εἶναι ἀνάλογος οὔτε πρὸς τὰ ὁποῖα διαθέτει αὐτὸς οἰκονομικὰ μέσα, οὔτε πρὸς τὰ ὁποῖα κινῶσι τοὺς ἐκθιαστέους συμφέροντα. Ποίαν αἴσθησιν θέλετε νὰ ἀσκήσῃ ἢ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τὴν ὁποίαν ἢ Ἑλλάς ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ μεγάλου Εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου; Ἔρχεται ἐν τῷ νῷ ὁ μῦθος τοῦ κώνωπος ἐπὶ κέρατος βροδὸς καθηζομένου.

Ἡ θεμελιώδης τοῦ προκειμένου νομοθετήματος ἰδέα εἶναι ἡ νέα φορολογία τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως ἐπὶ τῶν τελωνιακῶν σταθμῶν τῆς ἐξωθεν εἰσαγωγῆς. Ἀντὶ νὰ εἴπωσιν, ὡς ἄλλοτε καὶ δὴ κατ' ἐπανάληψιν «αὐξάνομεν κατὰ 10 τοῖς % τοὺς τελωνιακοὺς δασμοὺς», μὴ δυνάμενοι νὰ ἀναβιβάσωσι τὰς παλαιὰς δραχμὰς τῶν τελωνιακῶν δασμῶν εἰς νέας διότι τὰς ἀνεβίβασαν ἤδη καρπωθέντες οὕτω 12—20 ἐπὶ πλέον τοῖς %, ἐπενόησαν τὸν ἰδιαιτέρον τύπον τοῦ προκειμένου νομοθετήματος, τὸ πρόσθετον δηλαδὴ τέλος ἐπὶ τῶν ἐξωθεν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων. Ἡ οἰκονομία τοῦ νόμου ἔχει ὡς ἐξῆς. Ἀρκεῖ π. χ. εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ φορολογῇ ἐλαφρότερον τῶν Ἑλληνικῶν τὰ σκόροδα τῆς γείτονός της Ἑλβετίας, ὅπως ὅλα τὰ γαλλικὰ ἐμπορεύματα ἐπιβαρυνθῶσιν ἐν Ἑλλάδι διὰ τοῦ προσθέτου τέλους τῶν τριῶν δεκατημορίων τοῦ ἤδη πληρονομένου δασμοῦ. Κατὰ τοῦτο σημαντικωτάτην ἐκδούλευσιν παρέχουσιν εἰς τὸν ἐσωτερικὸν σκοπὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ νομοθετήματος αἱ μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν συνθήκαι. Καθόσον ταῦτα δὲν αἰσθανθῶσι τὴν Ἑλληνικὴν ἀπειλὴν, τὸ ἀποτέλεσμα ἔσται νέα ἐπιβάρυνσις τῆς ἐξωθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγωγῆς, ἀδιαφόρως εἴτε περὶ πρώτων ὑλῶν τῆς βιομηχανίας πρόκειται, εἴτε περὶ πρώτων ἐφοδίων τῆς ζωῆς, ἀνευ λελογισμένης διατιμῆσεως τῶν ἰδιαιτέρων ἐκάστου προϊόντος ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν περιστάσεων, καὶ μετὰ τῆς αὐθαιρεσίας ἧτις εἰς ὅλα ἐμφιλοχωρεῖ τὰ ἔργα τῆς ὁμοιομόρφου σκαιοτήτος, εἴτε νομοθέτης, εἴτε διοικητῆς εἶναι ὁ ἀκολουθῶν τὰς ἀλογίστους ὁρμὰς της.

Ἡ τάσις αὕτη τῆς φορολογικῆς διὰ τῶν τελωνείων ὑπερβολῆς ἀποτελεῖ ὡς φαίνεται, προσφιλὲς διὰ τὸν πρωθυπουργὸν θέμα, ἐπὶ τοσοῦτον μάλιστα προσφιλὲς ὥστε καὶ μέχρις ἀρνήσεως του δύναται νὰ παλινωδῆται, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ εἶναι ποτὲ ἀσφαλῆς μετὰ τοιοῦτου διευθυντοῦ ἢ ἐσωτερικῆς κατανάλωσις. Ἐνθυμούμεθα τὴν κατὰ

τὴν 15 Ἀπριλίου 1880 συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς, ὅταν ὁ βουλευτὴς κ. Οἰκονόμος κατεστιγμάτισε μὲν τὴν περί ἧς ἐπρόκειτο τότε φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν κατὰ 12 τοῖς % ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν πρώτων τῆς βιομηχανίας ὑλῶν καὶ τῶν πρώτων ἐφοδίων τῆς ζωῆς, ἀπέδειξε δὲ τὴν ἐν γένει μείζονα παραγωγικότητα τῶν ἐλαφροτέρων δασμῶν: «Νομίζετε, εἶπεν, ὅτι οἱ βαρεῖς δασμοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οὔτινες πληροῦσι τὸ βαλάντιον τῆς Ἐπικρατείας. Ἡκουσα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ αὐτὴν τὴν ἰδέαν πρὸ ὀλίγων ὥρων. Ἀριθμῶν οὗτος τί παρέχει ἐν ἄλλαις χώραις ὁ τελωνιακὸς δασμὸς, ὑπεστήριξεν ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου του, ὅτι τὸ κατόρθωμα ἀνήκει εἰς τὴν βαρεῖαν δασμολογίαν. Ἄλλ' ἄς μοὶ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. πρωθυπουργός, ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι οἰκονομικὸς σολοικισμὸς.» — Τριχοῦ πης (πρωθυπουργός): Δὲν εἶπον ἐγὼ αὐτὸ δὲν τὸ ἐννοήσατε. — Οἰκονόμος: Ὡς πρὸς τοῦτο ἐσπούδασα ὀλίγον τὴν τέχνην τοῦ ἐννοεῖν, τὸ ἔχω δὲ σημειωμένον». Δὲν παρῆλθον δύο ἔτη καὶ ὁ περὶ διαφορικῶν τελῶν νόμος τῆς 5 Ἰουνίου 1882 ἔρχεται νὰ διαψεύσῃ ἐπισήμως τὸν κ. πρωθυπουργόν, ρίπτων νέον φῶς ἐπὶ τῆς διοικουμένης τὸν τόπον Σχολῆς. Τὸ πρόγραμμά της εἶναι συγχρόνως ναὶ καὶ ὄχι· ἀρνεῖται σήμερον ὅ,τι ὑπεστήριξε χθές, ἐπιφυλαττομένη νὰ τὸ ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς αὔριον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἀγὼν καθίσταται μᾶλλον σκηνικὸς ἢ πολιτικὸς, ἡ δὲ φορὰ φέρει ὅ,τι ἂν αὐτῇ δοκῇ.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι, ὡς βαδίζει ἡ φορολογικὴ τῆς Ἑλλάδος μηχανή, αἱ ἀλεπάλληλοι ἐπιβαρύνσεις τῆς εἰσαγωγῆς θέλουσι γρήγορα ἢ ἀργὰ ἐξασκήσει σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οικονομίας. Ἐν πρώτοις ἡ ζωὴ θὰ ὑπερτιμηθῇ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὅσον ὑποδεικνύει ἤδη τὰ μέγιστα ἐπιφόβως τὸ παρὸν αὐτῆς. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὁ κύκλος τῆς μέσης τάξεως περιορίζεται. Πρέπει νὰ ἐχῇ τις ἢ ἱκανῶς πολλὰ ἢ ἱκανῶς ὀλίγα, ὅπως ἀνθέξῃ εἰς

τὸν περὶ ζωῆς ἀγῶνα. Ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν φορολογικῶν βάσεων αἱ μὲν μεγάλαι περιουσίαι γίνονται μεγαλείτεροι, αἱ δὲ μικραὶ περιουσίαι γίνονται μικρότεροι. Δὲν θὰ βραδύνη ἡ Ἑλλάς νὰ συναθροίσῃ τὰς συνεπείας, καὶ ἴσως εἶναι αὕτη ἡ μόνη ὁδός, ἥτις δύναται νὰ διεξαγάγῃ τὸ ἔθνος ἀπὸ τοῦ εἰς ὃν ἐνέπεσεν λαβυρίνθου.

Μέχρι τοῦδε ἀπεφύγομεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ὀλοκληρωτικὴν ἐννοίαν τῆς τελωνιακῆς ἀντεκδικήσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζει ὁ νόμος τῆς 5 Ἰουνίου 1882 τὰς ταμειυτικὰς αὐτοῦ ὀρέξεις. Ὑπεθέσαμεν ὅτι δὲν θὰ προσέξωσιν οἱ σημαντικώτεροι πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐμπορίαν λαοὶ τὴν μῆνιν τοῦ Ἑλληνος νομοθέτου, εἴτε ἐξ ὀλιγωρίας εἴτε ἐκ τῶν ἐπαμφοτεριζουσῶν παραδόσεων τὰς ὁποίας οὗτος ἀφῆκεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐὰν αἱ ἄλλαι Ἐπικράτειαὶ ὑπολαβῶσιν ὡς σπουδαίαν κατὰ τῶν συμφερόντων των ἀπειλὴν τὸν ἡμέτερον νόμον τῆς 5 Ἰουνίου; Τὸ προχειρότερον μέτρον εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν εἶναι ἡ ἐπαντεκδικήσις. Εἰς τὰ 1697 ἡ Ἀγγλία ἀπηγόρευσε τὴν εἰσαγωγὴν τῶν Φλανδρικῶν τριχάπτων, ἀμέσως δὲ ἡ Ἰσπανία ἀπηγόρευσε τὴν ἐν Φλανδρίᾳ εἰσαγωγὴν τῶν Ἀγγλικῶν ἐριούχων ὑφασμάτων. Πλήρης εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἱστορία ἀπὸ τοιούτων ἀντεκδικήσεων. Ἐπειδὴ ὅμως πρόκειται περὶ ἀγῶνος, ἐξεταστέα ἡ κατ' αὐτὴν δύναμις τῶν ἀντιμαχομένων ἐπικρατειῶν. Ἐσκέφθη ὁ Ἑλλην νομοθέτης κατὰ πόσον τὰ οἰκονομικὰ νεῦρα του δύνανται νὰ ἀνθέξωσι εἰς τὴν πάλην;

Ἡ πολιτικὴ τῶν τελωνιακῶν ἀντεκδικήσεων εἶναι ζήτημα ἰσχύος. Λαὸς αὐτοτελὴς δύναται ἐπιμένων εἰς τὴν τελωνιακὴν ἀντεκδικήσιν νὰ νικήσῃ ἐπὶ τέλους κατὰ τὸν ἀγῶνα. Ἄλλὰ τρίβομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰς Ἐπικρατείας τῆς δυτικῆς καὶ τῆς μέσης Εὐρώπης καὶ δὲν βλέπομεν τίνος ἐξ αὐτῶν ἡμεθα αὐτοτελέστεροι. Τελωνιακὸς ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος

εἶναι τι καὶ τῆς μωρίας ὑπέρτερον. Τί δὲ νὰ εἶπη τις περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας, ἵνα τὸ προκαλέσῃ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀντεκδικήσεων ἢ Ἑλλάς; Ἀπειλοῦμεν τὴν ἐκ τῆς δυτικῆς καὶ μέσης Εὐρώπης εἰσαγωγὴν, λησμονοῦμεν δὲ τὴν πρὸς αὐτὰς ἐξαγωγὴν τῶν φυσικῶν τῆς Ἑλλάδος προϊόντων, ἢ ὅποια οὐδὲν ὀλιγώτερον προμηθεύει ἡμῖν τὰ τῆς ἐμπορίας ἐλατήρια! Ἐὰν ἡ τελωνιακὴ ἀντεκδικήσις τῆς Εὐρώπης προσβάλλῃ ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ αὐτοῦ ζητήματος; Ἐσκέφθη ἄρα γε τὴν περίπτωσιν ταύτην ἢ μοιραίως κυβερνώσα τὸν τόπον πολιτικὴ Σχολή;

Ἐν γένει ὅταν χώρα τις εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ἀντεκδικήσεων, πολεμικαί εἶναι αὐταὶ ἢ τελωνιακαί, πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ζημίας, αἱ ὁποῖαι ἐξ αὐτῶν πηγάζουσι. Ἡ τακτικὴ τῶν ἀντεκδικήσεων εἶναι σειρά θυσιῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὄλοσχερῆς ἐπίγνωσις εἶναι πρῶτιστον πολιτικὸν καθήκον. Ἴνα περιορισθῶμεν εἰς τὸ θέμα τοῦ ἡμετέρου νόμου τῆς 5 Ἰουνίου 1882, « αἱ τελωνιακαὶ ἀντεκδικήσεις, λέγει ὁ Σμίθ, δύνανται νὰ ἦναι ὀρθῆς πολιτικῆς, ὅταν ὑπάρχῃ πιθανότης, ὅτι θὰ ἐπιφέρωσι τὴν κατάργησιν τῶν βαρέων τελωνιακῶν δασμῶν ἢ τῶν ἀπαγορεύσεων, ἔνεκα τῶν ὁποίων παραπονεῖται ἐπικράτεια τις κατὰ ἑτέρας. Τὸ πλεονέκτημα νὰ ἀνακτήσῃ τις μεγάλην ξένην ἀγορὰν ἐν γένει ὑπερσυμφερίζει τὴν ἐφῆμερον δυσχέρειαν τῆς ἀκριβωτέρας πληρωμῆς, ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου, ἐμπορικῶν τινῶν εἰδῶν. Κατὰ πόσον ἐκ τοιούτων ἀντεκδικήσεων δύναται νὰ ἐπέλθῃ τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ ἀποτέλεσμα, εἶναι ζήτημα τὸ ὅποion ἀνήκει ὀλιγώτερον ἴσως εἰς τὰς γνώσεις τοῦ νομοθέτου, τοῦ ὁποίου αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ διέπωνται ὑπὸ ἀρχῶν γενικῶν καὶ ἀμεταβλήτων, παρὰ εἰς τὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ ἐπιβούλου καὶ πονηροῦ ἐκεῖνου ὄντος, τὸ ὅποion κοινῶς ὀνομάζουσι ἄνθρωπον δημόσιον ἢ πολιτικόν, τοῦ ὁποίου αἱ σκέψεις διευθύνονται πρὸς τὴν εὐμετάβολον καὶ ἐφῆμερον πορείαν

τῶν ὑποθέσεων. Ὅταν δὲν ὑπάρχῃ πιθανότης, ὅτι θὰ δυναθῶμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν κατάργησιν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τελωνιακῶν καὶ ἀπαγορευτικῶν ἐμποδίων τῆς ἡμετέρας ἐμπορίας, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κακὴ μέθοδος ἐκείνη, ἣτις, θέλουσα διὰ τῶν ἀντεκδικήσεων νὰ συμφηφίση τὴν πρὸς τινὰς τάξεις τοῦ λαοῦ ἐπιγιγνομένην ἐκ τῶν ξένων μέτρων ζημίαν, προξενεῖ ἑτέραν ζημίαν οὐ μόνον πρὸς τὰς ἰδίας τάξεις ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅλας τὰς λοιπὰς. Ὅταν οἱ γείτονες ἡμῶν ἀπαγορεύωσι ἀντικείμενα τινὰ τῆς ἡμετέρας βιομηχανίας, ἐν γένει ἀπαγορεύομεν ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν οὐ μόνον τὰ ὁμοειδῆ προϊόντα αὐτῶν, ὅπερ δὲν θὰ παρήγε μέγα πρὸς αὐτοὺς ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ περιπλέον καὶ ἄλλα προϊόντα τῆς βιομηχανίας των. Τὸ μέτρον τοῦτο δύναται βεβαίως νὰ ἐνθαρρύνῃ τάξεις τινὰς ἐργατῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ νὰ ἀναβιδάσῃ τὴν τιμὴν τῶν προϊόντων των ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἀγορᾷ. Ἄλλ' ἐν τούτοις ἄλλη τάξις τῶν ἐργατῶν, ἢ πάσχουσα ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως τὴν ὁποίαν διέταξαν οἱ γείτονες ἡμῶν, δὲν θὰ μεταλάβῃ τοῦ πλεονεκτήματος τούτου. Ἀπ' ἐναντίας οἱ ἐργάται οὗτοι καὶ ὅλοι σχεδὸν αἱ λοιπαὶ τάξεις τῶν πολιτῶν θὰ ὑποχρεωθῶσιν ἐντεῦθεν νὰ πληρώσωσι πραγματείας τινὰς ἀκριβώτερον ἢ ἄλλοτε. Τοιοῦτοτρόπως πᾶς νόμος τοιούτου εἶδους ἐπιβάλλει ἀληθῆ φόρον ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς χώρας, οὐχὶ πρὸς ὄφελος τῆς εἰδικῆς ἐκείνης τάξεως ἐργατῶν, τὴν ὁποίαν ζημιοῖ ἢ ἀπαγόρευσις τῶν ἡμετέρων γειτόνων, ἀλλὰ πρὸς ὄφελος ἄλλης τινὸς τάξεως».

Ὅτι δὲν πρόκειται κατὰ τὸ ἀνά χειρας θέμα περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐμπορίας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀλλὰ περὶ μείζονος τελωνιακῆς ἐν αὐτῇ ἐπιβαρύνσεως, κατὰ τῆς ὁποίας διευθύνει ὁ Ἑλλην νομοθέτης τὴν ἀντεκδικήσιν του, δὲν εἶναι λόγος ἀτονίας τῶν συλλογισμῶν τοῦ πατριάρχου τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης. Ἡ διαφορὰ ἀνάγεται οὐχὶ εἰς τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα

ἐν ταυτότητι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐκ φύσεως ἔρχονται, ἀλλ' εἰς τὴν ἔντασιν τῶν ἀποτελεσμάτων, ἥτις μείζων εἶναι ἐπὶ τῆς ἀπαγορεύσεως ἢ ἐπὶ τῆς τελωνιακῆς ἐπιβαρύνσεως. Αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ Σμιθ εἶναι πολυσήμαντοι. Ὁ ψηφισθεὶς νόμος τῆς τελωνιακῆς ἀντεκδικήσεως ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὄχι τῶν πασχόντων ἀλλ' ἄλλης τινὸς τάξεως! Ποία εἶναι ἡ τάξις αὕτη; Ἄς ἀπαντήσῃ, ἐὰν τοῖμα, ἡ κατωρθώσασα τὸ ὑπόδικον νομοθέτημα πολιτικῆ τῆς Ἑλλάδος Σχολή.

NEA EN ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΩ ΝΟΜΙΜΑ.

Ἡ νομοθετικὴ ἀφομοίωσις τῶν ἐνουμένων χωρῶν ἀνήκει εἰς τὰς συγκεντρωτικὰς ἰδέας τῶν νεωτέρων πολιτικῶν ὀργανισμῶν. Ἡ δημοκρατία καὶ ἡ αὐτοκρατορία τῆς Ῥώμης ἠδύνατο νὰ εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος ἀρχουσα ἐπὶ χιλίων ἐθνῶν, τῶν ὁποίων ἕκαστον εἶχε τὸν ἰδιαίτερον ὀργανισμόν του καὶ τὸν ἰδιαίτερον νόμον του. Ἡ ἐθνικὴ ἐνότης ἐν τῇ ἐθνικῇ ποικιλίᾳ ἔχει λόγον ἱστορικῆς ὑπάρξεως, τὴν ὁποίαν ἐπιβεβαιοῦσι αἱ μεγάλαι περίοδοι τῆς ἀνθρωπότητος. Τί εἶναι τοῦ ἀγράφου τῶν ἐθίμων δικαίου ἢ ἀδιάκοπος ἐργασία εἰμὴ ἐφαρμογὴ τοῦ ὑπερτάτου αὐτοῦ νόμου τῆς ἐνότητος ἐν τῇ ποικιλίᾳ; Διαχωρίζονται οἱ λαοὶ ὑπὸ ὄρους, ποταμοῦ, λίμνης ἢ θαλασσοῦ βραχίονος, βαδίζουσιν οἱ λαοὶ ἐντὸς τῶν δεῖνα ἢ δεῖνα περιστάσεων, καὶ μετὰ τινὰ χρόνον παρατηρεῖται ἰδιαίτερα διεύθυνσις τῶν ἰσχυόντων ἐν αὐτοῖς νομίμων μεθ' ὅλην τὴν κοινὴν καταγωγὴν καὶ μεθ' ὅλην τὴν ἐνότητα τῆς γλώσσης, τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐθνολογικῆς ζωῆς.

Ἄλλ' ὡς εἶπομεν ἡ ταυτότης τοῦ νόμου καθ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ἐπικρατείας εἶναι ὁ δεξιὸς βραχίον τῆς συγκεντρωτικῆς τῶν νεωτέρων χρόνων πολιτικῆς. Πράγματι

δὲ παρέχει τοιαύτας εὐκολίας εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, ὥστε τὸ ὁμοίμορφον τῆς νομικῆς ἐν ἐκάστη χωρᾷ συντάξεως ἀποτελεῖ ἀπὸ περιόδου εἰς περίοδον μίαν τῶν κυριωτάτων ἀναγκῶν τῆς ἐπικρατείας. Τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει ἢ μὲν φύσις νὰ διαποικίλῃ τοὺς ἀνθρωπίνους θεσμοὺς ἐν χρόνῳ καὶ ἐν τόπῳ, ἢ δὲ πολιτικῆ κοινῶν νὰ ρίπτῃ αὐτοὺς ἐντὸς τοῦ νομοθετικοῦ χωνευτηρίου, εὐθύς ὡς ἀδιέξοδοι καταστῶσι αἱ ὁδοὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἀρμονικὴ ποικιλία εἰς χάος περιέλθῃ. Αἱ κωδικοποιήσεις τῶν λαῶν ἀνάγονται εἰς τὴν ἱστορικὴν ταύτην ἀνάγκην, ἥτις πάντοτε ἀναφαίνεται πρὸς καθαρισμόν τῆς νομοθετικῆς συγχύσεως καὶ πρὸς νέαν διὰ τὸ νομικὸν μέλλον ἀφετηρίαν.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ἡ νομοθετικὴ ἀφομοίωσις εἰς τὰς νεωστὶ προσαρτωμένας χώρας ἀποτελεῖ κρίσιμον σημεῖον διὰ τὴν στενωτέραν ἔνωσιν αὐτῶν. Ἐὰν δύναται νὰ γείνη ἡ νομοθετικὴ ἀφομοίωσις ἄνευ πολιτικῶν περιπλοκῶν διακινδυνευουσῶν τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα, ἡ νομοθετικὴ ἀφομοίωσις ἐπιταχύνει τοὺς καρποὺς τῆς ἐνότητος ταύτης καὶ συσφίγγει τοὺς ἐθνικοὺς δεσμοὺς. Ἐὰν ἂν ἐναντίας ἡ νομοθετικὴ ἀφομοίωσις προσκρούει πρὸς βαθέως ἐρριζωμένας αὐτονομικὰς ἐν ταῖς προσαρτωμέναις χώραις ἰδέας, ἢ βιαία τρόπον τινὰ νομοθετικὴ ἀφομοίωσις εἶναι μέτρον τὸ ὅποσον δύναται νὰ γεννήσῃ πράγματα εἰς τὴν ἀρτισύστατον ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ ὅλον αὐτῆς ἔργον.

Ἡ νομοθετικὴ ἀφομοίωσις, τὴν ὁποίαν ὁ ΠΜ' νόμος τῆς 19 Μαρτίου 1882 κατέστησε μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν προσαρτηθεισῶν αὐτῇ ἐπαρχιῶν τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἠπείρου, προφανῶς ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην τῶν ἀνωτέρω δύο κατηγοριῶν. Δύναται ἐν πολλοῖς νὰ χωλαίνῃ ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι διαταράττει τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα μετὰ τῶν χωρῶν, αἵτινες καὶ πρὸ τῆς ἐνώσεως τῶν ἀπετέλουν μίαν πατρίδα. Ἴδου ἐπὶ

ποιών βάσεων ἐτελέσθη διὰ τοῦ εἰρημένου νόμου ἡ προκειμένη ἔνωσις:

Μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ φύλλου τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (20 Μαρτίου 1882) ἐν ᾧ κατεχωρίσθη ὁ νόμος οὗτος, ἅπασα ἡ ἐν τῇ λοιπῇ ἐπικρατεία κειμένη νομοθεσία λαμβάνει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν ἐν ταῖς ἀρτι εἰς τὸ ἐλληνικὸν κράτος προσαρτηθείσαις χώραις. Ἡ διάταξις αὕτη στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας, διότι ὅσον ἀφορᾷ π. χ. τὸ ἀστυκὸν δίκαιον, ἰσχύουσι δύο τοιαῦτα ἐν Ἑλλάδι, ἄλλο ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ ἄλλο ἐν τῇ λοιπῇ χώρᾳ. Λοιπὸν ἐννοεῖ ὁ νομοθέτης νὰ εἰσαγάγῃ καὶ τὰ δύο ἀστυκὰ δίκαια ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ; Πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ἐν τούτοις, ὅτι εἶχεν ὑπ' ὄψιν οὐχὶ τὴν νομοθεσίαν τῶν κλάδων τῆς Ἐπικρατείας οἷος ἡ Ἑπτανήσος, ἀλλὰ τοῦ κορμοῦ τῆς Ἐπικρατείας οἷα ἡ πρὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου Ἑλλάς.

Ἡ προσαρτηθεῖσα χώρα τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου διηρέθη προσωρινῶς εἰς τρεῖς νομούς: α') τὸν τῆς Ἄρτης, περιλαμβάνοντα ὡς ἐπαρχίας τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας Ἄρτης καὶ Τσουμέρκων· β') τὸν τῆς Λαρίσσης, περιλαμβάνοντα ὡς ἐπαρχίας τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας Λαρίσσης, Δομοκοῦ καὶ Φερσάλων, Ἄγυιᾶς, Τυρνάβου, Ἄλμυροῦ καὶ Βώλου· γ') τὸν τῶν Τρικάλων, περιλαμβάνοντα ὡς ἐπαρχίας τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας Τρικάλων, Καλαμπάκας καὶ Καρδίτζης. Εἰς τὴν Κυβέρνησιν δὲ ἀφέθη ἵνα διὰ Β. διατάγματος κανονίσῃ τὰ τῆς πρώτης ἐγκαταστάσεως τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν δημοτικὸν ὀργανισμόν τῶν νέων ἐπαρχιῶν, ἡ δημοτικὴ διαίρεσις αὐτῶν καὶ ὁ σχηματισμὸς τῶν δήμων γενήσεται κατὰ τὸ ἀρθρον 8 τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1833 νόμου, δηλαδὴ διαταχθήσεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἵνα γείνη δὲ ἐν τῷ μέλλοντι μεταβολὴ τοῦ ἀπαξ προσδιορισθησομένου διοργανισμοῦ αὐτοῦ, ἀπαιτεῖται προηγουμένως ἡ γνωμοδότησις τοῦ ἀρμοδίου δημοτικοῦ

συμβουλίου καθὼς καὶ τοῦ ἐπαρχιακοῦ καὶ τοῦ νομαρχιακοῦ. Ἄλλ' ὁ τυχὸν κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῶν ἐκλεχθησομένων δημοτικῶν ἀρχῶν γενησόμενος μετασχηματισμὸς τῶν νέων τούτων δήμων πραγματοποιεῖται κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς ἀμέσως ἐπομένης περιόδου καὶ οὐδεμίαν ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὰς πρὸ αὐτοῦ ἐγκατασταθείσας δημοτικὰς ἀρχάς. Μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀρχῶν τούτων, αἱ πρὸ τοῦ νόμου ὑφιστάμεναι δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐκτελοῦσαι τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐν ταῖς διὰ Β. διατάγματος ὀρισθησομέναις περιφερείαις καὶ κατὰ τὸν ἐν τῷ διατάγματι κανονισθησόμενον τρόπον. Ἡ ἀναπλήρωσις ἢ ἀντικατάστασις τῶν ἀρχῶν τούτων, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, ἐκ τῶν ἐν τῷ δημοτικῷ νόμῳ ὀρισμένων, γίνεται ὑπὸ τοῦ νομάρχου.

Τὰ κατὰ τὴν δημοτικὴν φορολογίαν ἐρρυθμίσθησαν ὡς ἐξῆς: Μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν νέων δημοτικῶν ἀρχῶν ἐξακολουθεῖ ἐν τοῖς ὑφισταμένοις δήμοις ἡ αὐτὴ, ὡς καὶ πρότερον, δημοτικὴ φορολογία. Ἐπιβάλλεται προσέτι δημοτικὸς φόρος ἐπὶ τῶν ζώων καὶ ἐπὶ τῶν ἀροτριῶντων κτηνῶν, ἐκεῖνος μὲν ἴσος πρὸς τὸ πεμπτημόριον τοῦ δημοσίου φόρου, οὗτος δὲ ἐκ δραχμῶν δέκα κατὰ κτῆνος ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐκ δραχμῶν πέντε κατὰ κτῆνος ἐν τῷ νομῷ Ἄρτης. Ὁ ὑποβληθεὶς εἰς πληρωμὴν δημοτικοῦ φόρου ἀροτριῶντων κτηνῶν δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν ἰδιοκτῆτην ἢ καρπωτὴν τῶν γαιῶν, εἰς τὴν ἀρωτριώσιν τῶν ὁποίων ἐχρησίμευσε τὸ φορολογηθὲν κτῆνος, μέρος τοῦ φόρου, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ὀφειδὴν τῆς δεκάτης, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ καλλιεργητοῦ διανομῆς τῶν προϊόντων. Ἡ περὶ τούτου διαδικασία διεξάγεται ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου.

Μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν κατὰ τοὺς ἐλληνικοὺς νόμους δημοτικῶν ἀρχῶν, ἡ δημοτικὴ ἀστυνομία ἀνατίθεται εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν, ἐνεργουμένη διὰ τῶν

ὑπὸ τῶν νομαρχῶν κατὰ τόπους διοριζομένων ἀστυνόμων, ὑπαστυνόμων, βοηθῶν καὶ ἀστυνομικῶν κλητῆρων, ὧν ὁ ἀριθμὸς, ὁ μισθὸς καὶ ὁ βαθμὸς κανονισθήσονται διὰ Β. διατάγματος. Ὁ τε νομάρχης, ὡς διευθυντῆς ἐν τῷ νομῷ ἀστυνομίας, καὶ τὰ ἀνωτέρω κατονομαζόμενα ὄργανα αὐτοῦ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντα τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ περὶ διοικητικῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ΡΚΣΤ' νόμου τῆς 13 Μαρτίου 1849, ἐπεκτείνονται δὲ καὶ εἰς τὰς χώρας ταύτας αἱ διατάξεις τοῦ περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας Β. διατάγματος τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836.

Ἐν καταρτισθείσης καὶ δημοσιευθείσης τῆς δημοτικῆς διαιρέσεως, ἐνεργοῦνται αἱ πρῶται δημαιρεσίαι ἐπὶ τῇ βάσει καταλόγων, περιεχόντων πάντας τοὺς ἔχοντας τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ καταρτιζομένων κατὰ τὰς διατάξεις Β. διατάγματος κανονίζοντος τὰ περὶ τούτου καὶ ὀρίζοντος προσέτι τὰ τοῦ κανονισμοῦ τῶν τμημάτων καὶ τὰ πρὸς συγκροτησιν εἰδικῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν διὰ τὰς δημαιρεσίας ταύτας. Κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν καταλόγων τούτων καὶ μέχρι τῆς κατὰ τὸν κείμενον ἐκλογικὸν νόμον ἀναθεωρήσεως αὐτῶν, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 30 τοῦ στρατολογικοῦ νόμου τοῦ 1878. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν μετὰ τὴν σύνταξιν τῶν καταλόγων τούτων καὶ πρὸ τῆς πρώτης ἀναθεωρήσεως αὐτῶν παρεμπέσει βουλευτικὴ ἐκλογή, αὕτη ἐνεργεῖται ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐν τοῖς αὐτοῖς τμήμασι καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῶν αὐτῶν ἐπιτροπῶν.

Αἱ ἐκλεχθῆσόμεναι πρῶται δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἐξακολουθοῦσι καὶ ἐφ' ὅλην τὴν ἐπομένην τετραετίαν, μεθ' ἣν ἐνεργηθήσονται ἐνταυτῷ καθ' ἅπαν τὸ Κράτος δημοτικαὶ ἐκλογαί. Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον ἡ ἐκδίκασις τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν γίνεται ἀνεκκλήτως ὑπὸ τοῦ οἰκείου Πρωτοδικείου, ἀποφαινομένου ἐν συμβουλίῳ καὶ δι' ἡτιολογημένης ἀποφάσεως.

Διὰ Β. διατάγματος κανονισθήσονται προσωρινῶς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰσαγομένης νομοθεσίας, τὰ τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἄλλων ἀρχῶν ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις. Ὡσαύτως διὰ Β. διατάγματος κανονισθήσονται τὰ τῆς βεβαιώσεως τοῦ φόρου τῶν ζώων διὰ τὸ ἔπος 1882. Ἐπιτρέπεται ἢ διὰ Β. διατάγματος προσθήκη εἰς τὸ σῶμα τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν τριῶν νομομηχανικῶν, ὧν δύο πρώτης τάξεως καὶ εἷς δευτέρας, καὶ ἐξ ἐπαρχιακῶν μηχανικῶν, ὧν τέσσαρες πρώτης τάξεως καὶ δύο δευτέρας. Ἐπίσης ἐπιτρέπεται ἢ διὰ Β. διαταγμάτων προσθήκη εἰς τὸ σῶμα τῆς τελωνοφυλακῆς δεκαρχῶν πρώτης μὲν τάξεως 4, δευτέρας δὲ τάξεως 6 καὶ φυλάκων 100, τὸ ὅλον 110. Οἱ πρῶτοι διορισμοὶ εἰς τὰς θέσεις τῶν δεκαρχῶν τούτων γίνονται καὶ ἐκ τῶν μὴ ὑπηρετούντων νῦν φυλάκων, κατὰ τὰ διὰ Β. διατάγματος κανονισθῆσόμενα. Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ Β. διατάγματος νὰ ἀπαλλάξῃ εἰσαγωγικοῦ τέλους προϊόντα καὶ ἄλλα εἶδη εἰσαγόμενα ἐκ τῆς πεδιάδος Ἄρτης εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν πρὸς τοπικὴν κατανάλωσιν, ὡς καὶ τὰ κτήνη καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, τὰ χρησιμεύοντα εἰς τοὺς ἐκ τῶν μεθορίων Ἑλληνικῶν χωρῶν μεταβαίνοντας ἐκάστοτε εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν χώραν πρὸς καλλιέργειαν τῶν κτημάτων των. Ἀτέλεια ὡσαύτως διὰ Β. διατάγματος ἐπιτρέπεται διὰ τὰ ὑπὸ κατοίκων τῆς Ἑλλάδος μεταφερόμενα εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν ἐπὶ προσκαίρῳ διαμονῇ πρὸς νομὴν κτήνη καὶ ἐπαναφερόμενα εἰς τὴν ἡμεδαπὴν ἐντὸς ὀκταμήνου. Οἱ ὑπάρχοντες ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις ἑλληνοδιδάσκαλοι καὶ δημοδιδάσκαλοι δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν ἐν αἷς κατέχουσι θέσεις μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους, καὶ ἂν στερῶνται τῶν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν προσόντων.

Ἐπιτρέπεται ἢ διὰ Β. διατάγματος σύστασις Εἰρηνοδικείων καὶ Πρωτοδικείων, κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ ἐνός Ἐφετείου ἐν ταῖς ἄρτι προσαρτηθείσαις εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἐπαρχίαις, ὡς

καὶ ἡ ὑπαγωγή Πρωτοδικείου, συστηθησομένου ἐν αὐταῖς, εἰς Ἐφετεῖον ἐκ τῶν ἤδη ὑφισταμένων. Ὁ ἀριθμὸς, αἱ ἔδραι, ἡ περιφέρεια καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν δικαστηρίων τούτων ὀρισθῆσονται διὰ Β. διατάγματος. Αἱ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν γραφέων καὶ ὑπογραμμάτεων, δὲν ἐφαρμόζονται ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἀπὸ τῆς ἰσχύος πῆς εἰσαγομένης νομοθεσίας, ἀλλ' ἰσχύει ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 123 τοῦ Δικαστικοῦ Ὄργανισμοῦ. Ἡ περὶ τῶν προσόντων καὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν παρέδρων παρὰ τοῖς Ἐφετείοις καὶ τοῖς Πρωτοδικείοις διάταξις τοῦ ἀρθρ. 8 τοῦ νόμου περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων δὲν ἐφαρμόζεται ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς εἰσαγομένης νομοθεσίας, ἀλλ' ἰσχύουσι κατὰ τοῦτο αἱ διατάξεις τῶν ἐδαφίων 1 καὶ 2 τοῦ ἀρθρου 10 τοῦ Δικαστικοῦ Ὄργανισμοῦ. Διὰ τὸν διορισμὸν δικηγόρου παρὰ τῷ συσταθησομένῳ ἐν τοῖς νέαις ἐπαρχίαις Ἐφετεῖῳ, κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς εἰσαγομένης νομοθεσίας, δὲν προαπαιτεῖται ἡ γνωμοδότησις τοῦ Πρωτοδικείου, περὶ ἧς ὀρίζει τὸ ἀρθρον 6 τοῦ νόμου περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων, οὔτε διὰ τὴν σύστασιν συμβολαιογραφείου ἢ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 167 τοῦ Δικαστικοῦ Ὄργανισμοῦ ἀπαιτουμένη γνωμοδότησις τοῦ δικαστηρίου τῶν Πρωτοδικῶν. Ὡσαύτως διὰ τὸν διορισμὸν κλητῆρων ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῶν νέων ἐπαρχιῶν δὲν ἀπαιτεῖται κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα ἢ ὑπὸ τῶν ἀρθρων 1 καὶ 9 τοῦ ἀπὸ 29 Ἰουνίου γΜΔ' νόμου ὀριστομένη γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου τῶν Πρωτοδικῶν.

Μέχρις οὗ κατασταθῆ ἑφικτὸς ὁ καταρτισμὸς καταλόγου ἐνόρκων ἐν τοῖς νέοις νομοῖς, τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν κακούργιοδικῶν ἀδικήματα ἐκδικάζονται τὰ μὲν τοῦ νομοῦ Ἄρτης ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ Ἐφετείου Κερκύρας κακούργιοδικῶν, τὰ δὲ λοιπὰ ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐφετείου.

Πρὸς τοῦτο δὲ παραπέμπονται κατὰ τὴν ἐκδοσίν τοῦ ὀριστικοῦ βουλευμῶτος αἱ σχετικαὶ δικογραφαὶ πρὸς τοὺς ἀρμοδίους εἰσαγγελεῖς τῶν Ἐφετῶν.

Μέχρι τοῦ ὀριστικοῦ τῶν δῆμων σχηματισμοῦ, τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν καὶ τῶν μεταγραφῶν τηρηθήσονται κατὰ περιφέρειας Εἰρηνοδικείων. Τὰ δὲ καθήκοντα τοῦ δημοσίου κατηγοροῦ, πλὴν τοῦ εἰσαγγελέως, θέλει ἐκπληροῦ καὶ ὁ ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ πταισματοδικείου ἀστυνόμος, ὑπαστυνόμος, ἢ βοηθός· ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτων ἐν τῇ ἔδρᾳ αὐτῇ, οἱ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς ἐπαρχίας, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ Πταισματοδικεῖον. Τὰ ὑπὸ τῶν Πταισματοδικείων καταγιγνωσκόμενα πρόστιμα εἰσπράττονται μέχρι τοῦ ὀριστικοῦ καταρτισμοῦ τῶν δῆμων ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, τὰ λοιπὰ δὲ δικαιώματα, τὰ ὀριζόμενα ἐν τῷ ἀρθρῳ 14 τοῦ νόμου περὶ Διοικητικῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰσπράττονται ὑπὲρ τῶν δῆμων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκκρεμεῖς δικαστικὰς διαφοράς, ὑπάγονται αὐταὶ εἰς τὸ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς εἰσαγομένης νομοθεσίας συστηθησόμενα δικαστήρια.—Τὰ τῆς ὀρκωσίας τῶν δικαστικῶν καὶ τῶν ἄλλων δημοσίων ὑπαλλήλων κατὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν τῶν ἀρχῶν ὀρισθῆσονται διὰ τοῦ περὶ διορισμοῦ ἐκάστου αὐτῶν διατάγματος.

Ἰδιαιτέρας μνείας δεόνται τὰ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 20 Μαρτίου 1882 νομοθετικὰ Β. διατάγματα, διότι τόσον ταῦτα ὅσον καὶ τὰ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐκδοθέντα ἕτερα ἐκηρύχθησαν ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐξ ὑπ' ἀρχῆς ἄκυρα. Ἐν τούτοις πᾶσαι αἱ ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως μέχρι τῆς ἰσχύος τῆς ἐν τῷ λοιπῷ Κράτει κειμένης νομοθεσίας ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις ἢ ἄλλαι πράξεις, δικαστικὸν φέρουσαι τύπον, λαμβάνουσι κῦρος ὅπως ἀπηγγέλθησαν. Ὡσαύτως ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ νόμου πᾶσα πράξις δημοσίου φέρουσα τύπον, ἀφορῶσα εἰς ἰδιώτην, ἐκτὸς διορισμοῦ εἰς δημοσίαν θέσιν· ἀλλ' οἱ διορισθέντες εἰς δικαστικὰς θέσεις διατηροῦσιν ἅπερ πρὸ τοῦ διορισμοῦ ἐκέκτηντο προσόντα. Ὅσον ἀφο-

ῥᾶ τὰς πρὸ τοῦ νόμου συνομολογηθείσας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συμβάσεις πρὸς ιδιώτας, αἱ χρῆζουσαι νομοθετικῆς κυρώσεως παρεπέμφθησαν εἰς τὸν εἰδικὸν κανονισμὸν τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Οὕτως ὠρίσθησαν τὰ κατὰ τὴν νομοθετικὴν ἀφομοίωσιν ἐπὶ τῶν προσαρτηθεισῶν χωρῶν ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἐν τοῖς ὁποίοις περιελήφθησαν καὶ θέματα ἀναγόμενα εἰς τὴν προσωρινὴν κατάστασιν τῆς διοικήσεως, ἧτις ἐπὶ ὁμοίων περιστάσεων τῶν ἐθνῶν ἐξ ἀνάγκης κατὰ τὰς ἐνώσεις αὐτῶν συμβαίνει.

A. F.

ΚΗΔΕΙΑΙ.

Ὅσον πολλαπλασιάζονται οἱ κάτοικοι πόλεως τινος, τόσον αὐξάνουσιν οἱ θάνατοι, καὶ ἐπομένως ἡ κανονικὴ τῶν κηδειῶν ὑπηρεσία περιβάλλεται μείζονα σπουδαιότητα. Ἐν πρώτοις δεόν τὰ νεκροταφεῖα νὰ τίθενται εἰς μακρὰς ἀπὸ τῶν ζώντων συνοικισμῶν ἀποστάσεις, ἀνάγκη ἧτις ἐκτεινομένων τῶν ὀρίων τῆς πόλεως ἐπιβάλλει τὴν κατὰ περιόδους μετακίνησιν τῶν νεκροταφείων πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπειτα ἡ ὑπὲρ τὸν προσήκοντα χρόνον διατήρησις τῶν πτωμάτων ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποτελεῖ περίπτωσιν κινδύνου οὐ σμικρὰν διὰ τὴν δημοσίαν ὑγείαν. Ἐὰν πρὸς ταῦτα συνδυασθῶσιν αἱ ψυχικαὶ περιπέτειαι, εἰς ἃς ὁ αἰώνιος ἀποχωρισμὸς ἐκθέτει τοὺς ἐν τῇ ζωῇ ἀπολειπομένους κατὰ τὰς σκληρὰς τῆς δοκιμασίας στιγμὰς, καὶ ἡ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀλγηδόνων παρέμβασις τῶν κατὰ μέρος διαπραγματεύσεων τῆς περὶ τὰς κηδείας συναλλαγῆς, ἧτις ἐντεῦθεν ἢ ἐκεῖθεν περιβάλλεται χαρακτῆρα ἀρπακτικὸν καὶ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἐν τῇ ἀφορήτῳ λύπῃ κατανύξεως, δύναται ἕκαστος νὰ συμπεράνη πόσον τὰ περὶ κηδειῶν ἀνήκουσιν εἰς ἰδιαιτέραν καὶ τὰ μάλα γε ἐν-

διαφέρουσιν ἐκάστης πόλεως μέριμναν, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐποψις δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄλλοτρία.

Ὅτι ἰδιαιτέρως ἐλκύει τὴν προσοχὴν εἶναι ἡ σεμνότης, τὴν ὁποίαν προωδευμένη κοινωνία ἐγγυαράττει ἐπὶ τῶν κηδειῶν αὐτῆς ὡς ἀποτέλεσμα πρακτικὸν τῶν ὑψηλῶν ἐννοιῶν, αἵτινες ἀφορῶσι τὸ θέμα. Ὅποιαν δὲ κατάπτωσιν μαρτυροῦσι τὰ παρ' ἡμῖν τελούμενα, καθ' ἃ αἱ κηδεῖαι, ἀνεξαρτήτως τοῦ θρησκευτικοῦ μέρους, εἶναι ἐρριμμένα εἰς χεῖρας ὑπηρετῶν, πρὸς ἐκτελεστάς ὀργιζόντας θανατικῶν ἀποφάσεων ὁμοιοζόντων! Ἐν γένει ἡ ὑπηρεσία τῶν κηδειῶν ἐκτελεῖται ἀπὸ ὀργανισμῶν ἀνταποκρινομένων πρὸς τὴν βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ χώρα κατέχει. Οὕτως ἐν Παρισίοις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος αἱ κηδεῖαι ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον διηνεκοῦς προνοίας, μεθ' οὗ ἀνεμίχθη τὸ πνεῦμα τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως. Διηρέθησαν αἱ κηδεῖαι εἰς διαφόρους κατηγορίας ἀναλόγως τῶν ὄρων, τοὺς ὁποίους ἡ ἐνδιαφερομένη οἰκογένεια ἐννοεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ, τιμολόγιον δὲ ἐγκεκριμένον διοικητικῶς κανονίζει τὰ ληπτέα μέτρα καὶ ἀπομακρύνει τὰς συζητήσεις, τὰς ἐκβιάσεις τῆς ἀπληστίας καὶ τὰς προσθέτους στενοχωρίας τῆς θλίψεως. Βαθμηδὸν ὁ προκείμενος θεσμὸς ὑπέστη τὰς ἀναγκαίας τροποποιήσεις διὰ τὸ τέλος τῆς μείζονος ἀφ' ἐνὸς ἀσθενείας διὰ τὰ ἰσχνὰ τοῦ ἐργατικοῦ λαοῦ βαλάντια καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς χρηματικῆς τοῦ δημοσίου παρεμβάσεως ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν, τὰς ὁποίας ὁ θάνατος εἰσάγει εἰς τὰς δεινὰς τῆς ὑπερτάτης ἀνάγκης δοκιμασίας.

Ἡ κεντρικὴ ἐν Παρισίοις διεύθυνσις τῶν κηδειῶν ἔχει πρακτορεῖα εἰς ἐκάστην τῆς πόλεως δημοτικὴν περιφέρειαν, μετὰ τῶν ὁποίων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προμνησθείσης διατιμῆσεως ἐνεργεῖται ἡ δέουσα τῶν ἐνδιαφερομένων συνεννόησις. Ἡ κηδευτικὴ δαπάνη ἀνέρχεται ἀπὸ 18 ³/₄ φρ. μέχρι 7,184 φρ. καὶ ὀρίζεται ἐπὶ ἐννέα τάξεων ἐκ τῶν ὁποίων αἱ ἐπτὰ πρῶται ὑποδιαιροῦνται ἐκάστη εἰς δύο.

Τοιουτοτρόπως πρόκειται πράγματι περί δέκα και ἕξ τάξεων, αἱ τιμαὶ τῶν ὁποίων ἐκανονίσθησαν ὡς ἔπεται :

1 τάξις	7,184	φρ.	9 τάξις	561 $\frac{3}{4}$	φρ.
2 »	4,936	»	10 »	335 $\frac{3}{4}$	»
3 »	3,454 $\frac{1}{2}$	»	11 »	185 $\frac{1}{2}$	»
4 »	2,878 $\frac{1}{2}$	»	12 »	142 $\frac{1}{2}$	»
5 »	2,105	»	13 »	113	»
6 »	1,690	»	14 »	82	»
7 »	1,108 $\frac{3}{4}$	»	15 »	47	»
8 »	904 $\frac{3}{4}$	»	16 »	18 $\frac{3}{4}$	»

Αἱ πρῶται ὀκτὼ τάξεις ἀποβλέπουσιν εἰς τὰς πλουσίας οἰκογενείας, αἱ ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς δωδεκάτης εἶναι διὰ τὰς ἐν σχετικῇ εὐπορίᾳ διατελούσας οἰκογενείας, ἡ δεκάτη τρίτη καὶ δεκάτη τετάρτη ἀποτείνονται πρὸς τὰς οἰκογενείας τῶν ὀπωσδὴποτε ἀντεχόντων εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς πενήτων, αἱ δύο δὲ τελευταῖαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐνδειαν, τῆς ὁποίας τὴν θύραν κτυπᾷ ἡ ἀθλιότης, ἵνα τὰ θύματα ταύτης δωρεὰν θάψῃ ὁ δημόσιος θησαυρός. Τοιουτοτρόπως αἱ Γαλλικαὶ κηδεῖαι δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τέσσαρας κεφαλαιώδεις κατηγορίας, α') τῶν πλουσίων, β') τῶν εὐπόρων, γ') τῶν πενήτων καὶ δ') τῶν ἐνδεῶν. Ἴδου πῶς εἶχον αὗται κατὰ τὴν «Καταστατικὴν ἐπετηρίδα τῶν Παρισίων» ἐν ἔτει 1879:

Κηδεῖαι πλουσίων	1,848	} ὅλον 53,218
» εὐπόρων	7,601	
» πενήτων	12,201	
» ἐνδεῶν	31,568	

ἦτοι ἐπὶ 1000 κηδεῶν, 35 ἀνῆκον εἰς πλουσίους, 142 εἰς εὐπόρους, 230 εἰς πένητας καὶ 593 εἰς ἐνδεεῖς.

Ἡ ἔποψις αὕτη τῶν κηδεῶν, καθόσον δηλαδὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν οἰκογενειῶν κοινωνικὴν κατάστασιν, λαμβάνει ἰδιαίτερον φῶς ἐκ τῆς παρα-

βολῆς πρὸς τὰ ἡγούμενα ἔτη, διότι μαρτυρεῖ τὴν κίνησιν τοῦ πλοῦτου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδέας τῆς ματαιότητος, ἥτις πάντως ἀναμιγνύεται ἐπὶ τοιούτων θεμάτων. Ὅπως καὶ ἂν ἐχῆ, αἱ μὲν κηδεῖαι τῶν πλουσίων ἀπὸ 1,286 τῶ 1872, ἀνέβησαν εἰς 1,425 τῶ 1873, εἰς 1,429 τῶ 1874, εἰς 1,612 τῶ 1875, εἰς 1,702 τῶ 1876, εἰς 1,636 τῶ 1877, εἰς 1,693 τῶ 1878 καὶ εἰς 1,848 τῶ 1879, — αἱ δὲ κηδεῖαι τῶν εὐπόρων ἀπὸ 5,570 τῶ 1872, ἀνέβησαν εἰς 5,948 τῶ 1873, εἰς 5,868 τῶ 1874, εἰς 6,744 τῶ 1875, εἰς 7,190 τῶ 1876, εἰς 6,878 τῶ 1877, εἰς 7,187 τῶ 1878 καὶ εἰς 7,601 τῶ 1879, — αἱ δὲ κηδεῖαι τῶν πενήτων ἀπὸ 8,739 τῶ 1872, ἀνέβησαν εἰς 9,227 τῶ 1873, εἰς 9,400 τῶ 1874, εἰς 10,603 τῶ 1875, εἰς 11,461 τῶ 1876, εἰς 11,053 τῶ 1877, εἰς 11,564 τῶ 1878 καὶ εἰς 12,201 τῶ 1879, — αἱ δὲ κηδεῖαι τῶν ἐνδεῶν ἀπὸ 25,974 τῶ 1872 ἀνέβησαν εἰς 26,978 τῶ 1873, εἰς 26,035 τῶ 1874, εἰς 28,529 τῶ 1875, εἰς 29,948 τῶ 1876, εἰς 29,467 τῶ 1877, εἰς 29,493 τῶ 1878 καὶ εἰς 31,568 τῶ 1879.

Ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους σχέσεως τῶν ἀριθμῶν τούτων παρατηρεῖ ὁ κ. Loua δύο ἀντίθετα ρεύματα μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν κηδεῶν τῶν πλουσίων, τῶν εὐπόρων καὶ τῶν πενήτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν ἐνδεῶν. Ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1879 ἐνῶ αἱ τρεῖς πρῶται κατηγορίαι τείνουσιν εἰς αὐξήσιν, ἡ τελευταία τείνει εἰς ἐλάττωσιν. Οὕτως ἐπὶ 1000 κηδεῶν ἰδοῦ πῶς κατατάσσονται αὗται μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων κατηγοριῶν:

ἔτη	πλούσιοι	εὐποροὶ	πένητες	ἐνδεεῖς
—	—	—	—	—
1872	31	134	210	625
1873	33	136	212	619
1874	33	137	220	610
1875	34	142	223	601

ἔτη	πλούσιοι	εὐποροὶ	πένητες	ἐνδεεῖς
1876	34	143	228	595
1877	33	140	225	602
1878	34	144	232	590
1879	35	142	230	593

Ἡ παρατήρησις λαμβάνει μείζονα ἔντασιν ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν δύο ἄκρων τῆς ἀνωτέρω ὀκταετοῦς περιόδου, πάντοτε ἐπὶ τῇ βράσει 1000 κηδεῖων. Ἀπὸ 31 τῷ 1872 αἱ κηδεῖαι τῶν πλουσίων ἀνέβησαν εἰς 35 τῷ 1879 (αὐξήσις 4)· ἀπὸ 134 τῷ 1872 αἱ κηδεῖαι τῶν εὐπόρων ἀνέβησαν εἰς 142 τῷ 1879 (αὐξήσις 8)· ἀπὸ 210 τῷ 1872 αἱ κηδεῖαι τῶν πενήτων ἀνέβησαν εἰς 230 τῷ 1879 (αὐξήσις 20)· καὶ ἐπὶ 625 τῷ 1872 αἱ κηδεῖαι τῶν ἐνδεῶν κατέβησαν εἰς 593 τῷ 1879 (ἐλάττωσις 32). Οἱ μὴ ἔχοντες λοιπὸν ἐλαττοῦνται καὶ οἱ ἔχοντες πληθύνονται, ἡ κλίμαξ τοῦ πλοῦτου πρόβιβάζεται καὶ τὸ τελευταῖον ὄριον τοῦ βίου χρησιμεύει ὡς μέτρον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἠδυνήθησαν νὰ τὴν ἀναβῶσιν ἐπιτυχῶς ἐπὶ ζωῆς.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ.

Διὰ τῶν ἀπὸ 31 Μαΐου καὶ 4 Ἰουνίου 1882 νόμων ἡ τακτικὴ δύναμις τοῦ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ ἔτος 1882 ἐκανονίσθη ὡς ἑξῆς:

Α'. Στρατὸς κατὰ γῆν. — Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς αὐτοῦ ὠρίσθη εἰς 29,534 ἀνδρας, ἤτοι ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας. Ἄλλ' ἡ δύναμις αὕτη δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ αὐξήσῃ ἔτι μᾶλλον, καθ' ἃ ὀρίζει ὁ περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ νόμος κατὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ

κεκανονισμένα. Κατὰ τὸν ἀπὸ 27 Νοεμβρίου 1878 περὶ στρατολογίας νόμον (ἄρθρ. 60), ἅπαντες οἱ ἀνήκοντες ἐν τῇ καλουμένῃ εἰς τὸν στρατὸν ἀπογραφῆ, οἱ μὴ ἐξαιρεθέντες ἔνεκα σωματικῆς βλάβης, μὴ ἀπαλλαγέντες συνεπείᾳ νομίμων διατάξεων, μὴ τυχόντες ἀναβολῆς κατατάξεως ἢ μὴ προωρισθέντες διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν στρατὸν, ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ, ἐγγράφονται εἰς τὰ μητρώα τῶν διαφόρων σωμάτων καὶ τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν. Ἐκ τῶν ἀνδρῶν λοιπὸν τούτων τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους θέλουσι καταταχθῆ εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐνωτέρω ψηφισθείσης τακτικῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ἐπὶ διετίαν μὲν 1500, ἐπὶ ἓν ἔτος δὲ οἱ λοιποί.

Οἱ ἐπὶ διετίαν καταταχθησόμενοι διαιρεθῆσονται ὑπὸ μὲν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν εἰς τοὺς νομοὺς ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νέων τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν ἅπασιν τοῖς στρατολογικοῖς καταλόγοις τῶν νομῶν, τῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ θάλασσαν στρατεύσιν, ὑπὸ δὲ τῶν νομαρχῶν εἰς τοὺς ἐν τῷ νομῷ δήμους ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νέων τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν δήμων τούτων, παραλειπομένων τῶν πρόωρισμένων διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν στρατὸν, ληφθήσονται δὲ ἐκ τῶν στρατολογικῶν ἐλέγχων κατὰ τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις.

Β'. Στρατὸς κατὰ θάλασσαν. — Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς αὐτοῦ ὠρίσθη εἰς 2,441 ἀνδρας, ἤτοι ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς καὶ ναύτας. Ἡ δύναμις αὕτη δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ αὐξήσῃ ἔτι μᾶλλον, καθ' ἃ ὀρίζει ὁ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1880 νόμος «περὶ αὐξήσεως τοῦ ναυτικοῦ ἐν ὄρᾳ ἐπιστρατείας ἢ πολέμου» κατὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κεκανονισμένα. Ἐκ τῶν κατὰ τὸν ἀπὸ 27 Νοεμβρίου 1878 περὶ στρατολογίας νόμον ὀριζομένων ἀνδρῶν διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν στρατὸν θέλουσι καταταχθῆ εἰς τὴν

ύπηρεσίαν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ἐπὶ ἐνιαυσία θητεία ἅπαντες οἱ μὴ ἐξαιρεθέντες ἔνεκα σωματικῆς βλάβης καὶ οἱ μὴ ἀπαλλαγέντες ἢ μὴ τυχόντες ἀναβολῆς κατατάξεως κατὰ τὰς νομίμους διατάξεις.

Κατὰ τὸν περὶ στρατολογίας νόμον ὁ κατὰ θάλασσαν στρατὸς συγκροτεῖται α') ἐκ τῶν ἐθελουσίως κατατασσομένων ἐν αὐτῷ καὶ τῶν ἀνακατατασσομένων ἀνδρῶν (ἄρθρ. 84: «οἱ ἐν τῷ μητρώῳ ἐργατῶν θαλάσσης εἰσὶ δεκτοὶ εἰς ἐθελουσίαν ὑπὸ ὄρον ἐπὶ ἕξ μῆνας κατατάξιν ἐν τῷ στρατῷ τῆς θαλάσσης, ἐὰν δηλώσωσι τοῦτο πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ στρατολογικοῦ συμβουλίου κληρώσεως τῶν στρατευσίμων τοῦ δήμου. — ἄρθρ. 80: Ἐν τῷ κατὰ θάλασσαν στρατῷ γίνονται δεκτοὶ πρὸς ἀνακατάταξιν οἱ παῖδες μέχρι τοῦ 17 ἔτους τῆς ἡλικίας των, οἱ ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν παίδων εἰς τοὺς μαθητευομένους μεταβαίνοντες μέχρι τοῦ 19 ἔτους τῆς ἡλικίας των οἱ γαῦται, οἱ ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαθητευομένων ἐρχόμενοι μέχρι τοῦ 21 ἔτους τῆς ἡλικίας των, ὅτε διανύουσι τὴν ὑποχρεωτικὴν διετῆ θητείαν των, οἱ θερμασταὶ μέχρι τοῦ 35 ἔτους τῆς ἡλικίας των, οἱ δίοποι μέχρι τοῦ 28 ἔτους τῆς ἡλικίας των, οἱ ὑποκελευσταὶ οἱ ἀπὸ δίοπων προαχθέντες μέχρι τοῦ 35 τῆς ἡλικίας ἔτους, οἱ κελευσταὶ ἀπὸ ὑποκελευστῶν προαχθέντες μέχρι τοῦ 42 τῆς ἡλικίας ἔτους). β') ἐκ τῶν νέων τῆς καλουμένης εἰς τὸν στρατὸν ἀπογραφῆς, οἵτινες εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι ἐν τῷ μητρώῳ ἐργατῶν θαλάσσης. γ') μὴ ἐπαρκούντων τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων, ἐκ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ μητρώῳ ἐργατῶν θαλάσσης ἐγγεγραμμένων, ὅσοι ἤθελον καταταχθῆ ὡς ἐθελονταί, συμμορφούμενοι πρὸς τοὺς σχετικούς νομικοὺς ὁρισμούς.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΕΝ ΜΕΔΙΟΛΑΝΟΙΣ.

Κατὰ τὸ 1865 ἰδρύθη ἐν Μεδιολάνοις τῆς Ἰταλίας Τράπεζα τοῦ Λαοῦ μετὰ κεφαλαίου 45,000 νέων δραχμῶν,

προέβησαν δὲ μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ τὰ ἔργα αὐτῆς, ὥστε τὸ κεφάλαιον τῆς ἠύξησε νῦν εἰς 12 ἑκατομμύρια, δηλαδή ἐν διαστήματι 17 σχεδὸν ἐτῶν ἐπολλαπλασιάσθη κατὰ 266 φορές. Ὀλίγαι ἐπιχειρήσεις ἐποίησαν τοιαῦτα κολοσσαῖα βήματα ἐν οὕτω μικρῷ χρόνῳ. Ἄρχει νὰ σημειωθῆ, ὅτι αἱ εἰς τὰ ταμεία τῆς τραπέζης ταύτης παρακαταθῆκαι ἀνεβιδάσθησαν εἰς 70 ἑκατομμύρια, ὅπως κρίνη περὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἀπενίσση ἡ Τράπεζα τοῦ Λαοῦ ὅταν σωφρόνως βαδίζει.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐν Μεδιολάνοις Τραπέζης τοῦ Λαοῦ ἀποβλέπει ἀποκλειστικῶς εἰς ἐργασίας μετὰ τῶν μετόχων τῆς, μικρῶν ἐμπόρων, ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων. Κατὰ μὲν τὸ 1867 οἱ τοιοῦτοι συνέταιροι τῆς ἐλογίζοντο εἰς 1,174, κατὰ δὲ τὸ 1881 εἰς 20,308· ἀπὸ 4,354 δὲ μετοχῶν τῷ 1867 ἀνέβησαν αὐταὶ εἰς 155,655 κατὰ Φεβρουάριον 1882, ἀντιπροσωπεύουσαι ἑταιρικὸν κεφάλαιον 7,782,800 νέων δραχμῶν καὶ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον 3,268,776. Αἱ μετοχαὶ αὐταὶ εἶναι ὀνομαστικαὶ καὶ μόνον ἐπὶ τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου τῆς διοικήσεως δύνανται νὰ μεταβιβασθῶσι.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Τραπέζης ταύτης συνίστανται εἰδικώτερον ἐν ταῖς ἐξῆς: Δέχεται κεφάλαια εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν ἐπὶ τόκῳ 3 1/4 τοῖς %· ἔχει ὀργανισμένον παρὰ ἑαυτῇ ταμιευτήριον διὰ τὰ μικρὰ περισσεύματα τῶν οἰκονομιῶν τοῦ Λαοῦ ἐπὶ τόκῳ 3 1/2 τοῖς %· ἐκδίδει γραμμάτια τοκοφόρα πληρωτέα ὑπὸ προθεσμίαν 3 μὲν μέχρις 6 μηνῶν ἐπὶ τόκῳ 3 1/2 τοῖς %, 7 δὲ μέχρις 9 μηνῶν ἐπὶ τόκῳ 3 3/4 τοῖς %, 10 δὲ μέχρι 12 μηνῶν ἐπὶ τόκῳ 4 τοῖς %· δανεῖζει εἰς τοὺς μετόχους τῆς, μέχρι τοῦ διπλασίου τῶν εἰς μετοχὰς καταθέσεων των, εἰς προθεσμίαν μὲν 3 μηνῶν ἐπὶ τόκῳ 5 1/4 τοῖς %, εἰς προθεσμίαν δὲ 4 μηνῶν ἐπὶ τόκῳ 5 1/2 τοῖς %· προεξοφλεῖ ἀνευ περιορισμοῦ ποσότητος τὰ ὑπὸ τῶν μετόχων τῆς προσαγόμενα ὑπὸ τὴν ἐγκρι-

σιν τοῦ συμβουλίου τῆς συναλλάγματος, ἂν μὲν πρόκειται περὶ προθεσμίας 3 μηνῶν ἐπὶ τόκῳ 5 $\frac{1}{4}$ τοῖς $\%$, ἂν δὲ πρόκειται περὶ προθεσμίας 3 μέχρις 6 μηνῶν ἐπὶ τόκῳ 5 $\frac{1}{2}$, τοῖς $\%$. ἐνεργεῖ προκαταβολὰς ἐπὶ καταθέσει δημοσίων χρεωγράφων ἐπὶ τόκῳ 5 τοῖς $\%$: ἀναδέχεται τὴν φύλαξιν τίτλων, χρηματικῶν ἀξιών καὶ δημοσίων χρεωγράφων· ἐκδίδει γραμμάτια πληρωτέα εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας· δὲν εἰσέρχεται εἰς τὰ παίγνια τῶν χρηματιστηρίων, ἀποφεύγουσα τὰς χρηματικὰς κερδοσκοπίας.

Τὰ κέρδη τῆς ἐν Μεδιολάνοις Τραπεζῆς τοῦ Λαοῦ ἐλκύουσιν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν, διότι ἐνῶ αἰζημίαι εἶναι ἀσήμαντοι ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς τάξεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν χρῆσιν διανεμηθέντα εἰς τοὺς μετόχους τῆς μερίσματα ἀναβαίνουν εἰς 17 τοῖς $\%$! Δύναται ἕκαστος νὰ κρίνη περὶ τῆς σημαντικότητος τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς ἐκ τῆς κατὰ τὸ 1881 κινήσεως τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν τῆς. Ἔχει τι ἀληθῶς αὕτη τὸ ἐκπληκτικόν, ἅμα δὲ καὶ διδακτικόν δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι θεοποιοῦσιν τὰ ψευδῆ μεγαλεῖα ὁποιασδήποτε φύσεως καὶ ἂν εἶναι ταῦτα. Ἡ ἐν Μεδιολάνοις Τράπεζα τοῦ Λαοῦ εἰσέπραξεν 756,327,641 νέας δραχμὰς καὶ ἐπλήρωσεν 756,325,993, δηλαδή ὁ ἐνιαύσιος κύκλος τῆς περιέλαβεν 1 $\frac{1}{2}$, δισεκατομμύριον νέων δραχμῶν! Τόσον ἀληθεύει, ὅτι αἱ μικραὶ σταγόνες κατασκευάζουν τοὺς μεγάλους ποταμούς.

M.

ΕΡΓΑΤΙΚΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ.

Ἐν τῷ Ἐργατικῷ Συνεδρίῳ, τὸ ὁποῖον συνεκροτήθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις (14—21 Μαΐου 1882) ἀντεπροσωπεύθησαν ὀγδοήκοντα ἐργατικαὶ ὁμάδες, αἵτινες, ἀνταλ-

λάξασαι πρὸς ἀλλήλας τοὺς ἐμπνέοντας αὐτὰς στοχασμούς, ἀπέληξαν εἰς συμπεράσματα, τῶν ὁποίων αἱ γενικαὶ τάσεις ἀνάγκη ἔχουσιν ἰδιαιτέρας ἐπισκοπήσεως. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι τινές, τῶν ὁποίων ἡ οἰκονομικὴ βάσις ἐπιδέχεται περαιτέρω ἔτι ἐξέτασιν, καὶ ἄλλαι αἵτινες ἀντιτίθενται εἰς τὴν ἁρμονίαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς κατὰ τὸ ὁποῖον διατρέχει αὕτη στάδιον. Ἐν γένει πρόκειται περὶ θεμάτων οὐσιωδῶς ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς τακτικῆς, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ μέλλοντι θέλει ἀκολουθήσει ὁ ἐργατικὸς ἄγων. Αἱ κατ' αὐτὰ ἀξιώσεις τοῦ Ἐργατικοῦ Συνεδρίου διετυπώθησαν ὡς ἐξῆς:

1) Ἐπέκτασις τοῦ δικαιώματος τῆς ψηφοφορίας καὶ πρὸς τὰς γυναῖκας.

2) Κατάργησις τῶν δημοτικῶν δασμῶν καὶ ἀντικατάστασις αὐτῶν διὰ τινος προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ τῶν πέραν τινὸς ὀρίου εἰσοδημάτων.

3) Πραγματικὴ γενικοποίησις τῆς ἐκπαιδεύσεως· γεῦμα ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐνδυμασία τῶν παίδων δημοτικῆ δαπάνῃ· ὀργανισμὸς σπουδαῖος τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

4) Ταχεῖα ἀναδιοργάνωσις τῶν κοινοτικῶν περιουσιῶν.

5) Ἄμεσος μετασχηματισμὸς εἰς δημοτικὰς ὑπηρεσίας τῶν μεγάλων ἐταιριῶν, φωταερίου, λεωφορείων, ἵπποσιδηροδρόμων, τῶν ἔργων τῆς ὁδοποιίας καὶ τῶν ὑπονόμων.

6) Ὄργανισμὸς ὑπηρεσίας προμηθειῶν διὰ τοῦ δήμου, ἴδρυσις σιταποθηκῶν, ἀρτοποιείων, χρεωπολείων κλπ. βαθμιαία κατάρτισις δημοτικῶν ἀγορῶν ἐν προοδευτικῇ τῆς ἐμπορίας ἀναπτύξει κατὰ τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς συναλλαγῆς καὶ τῶν κυριωτέρων βιομηχανιῶν τῆς καταναλώσεως.

7) Ἀπαλλοτριώσις, καθόσον εἶναι ἐφικτὸν, τῆς ἐκτιμῆς ἰδιοκτησίας, ὅπως εἰσέλθωσιν αἱ ἐνοικιαζόμεναι κατοικίαι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοτικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ οἰκοδομῇ ὑγιεινῶν οἰκιῶν διὰ τὴν ἐργα-

τικήν τάξιν, ένοικιαζομένων εις τὰς ἐξ ὧν παρήχθησαν τιμὰς, ἵνα οὕτως ἐπέλθῃ ἡ ἔκπτωσις τῶν ἐνοικίων.

8) Δικαίωμα βοηθείας ὑπὲρ ὄλων τῶν ἀσθενῶν ἐργατῶν καὶ δικαίωμα ἐργασίας ὑπὲρ ὄλων τῶν ὑγιῶν ἐργατῶν, τῶν οὐχὶ ἐξ ὑπαιτιότητός των μὴ εὐρίσκόντων ἔργον μετὰ ὠρισμένου χρόνου διαμονὴν ἐν τῷ δήμῳ.

9) Ἱατρικὴ καὶ φαρμακευτικὴ ἐπικουρία δωρεάν.

10) Δωρεάν οἰκησις τῶν γερόντων.

11) Πίστωσις ἐκ μέρους τοῦ δημοτικοῦ ταμείου πρὸς τοὺς ἐργατικούς συνεταιρισμούς.

12) Παραχώρησις τῆς κατασκευῆς τῶν δημοτικῶν ἔργων εἰς τοὺς συνεταιρισμούς τῶν ἐργατῶν.

13) Μετασχηματισμὸς μέρους τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς ταμεῖον ἀποθεματικὸν διὰ τὰς κρίσεις, τὰς ἀπεργίας κλπ., ὀργανισμὸς δὲ δημοτικῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, ὅπως λειτουργῶσιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ.

14) Παρέμβασις τῶν δήμων, ἐν ὀνόματι τῆς ὑγιεινῆς, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης, εἰς τὰς οικονομικὰς σχέσεις τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐμπορίου.

15) Ὁργανισμὸς τῆς ἐθνοφυλακῆς εἰς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ καὶ προπαρασκευὴ εἰς κατάργησιν τῶν μονίμων στρατῶν.

16) Ὁμοσπονδία τῶν δήμων.

Τοιαῦται εἶναι αἱ ἀξιώσεις τοῦ Παρισικοῦ τῶν ἐργατῶν Συνεδρίου. Μένει δὲ εἰς τὴν σοφίαν τῆς κοινωνικῆς ἐπιστήμης νὰ εἰσδῶῃ ἐκάστοτε εἰς τὰς τάσεις τοῦ βιομηχανικοῦ αἰῶνος, τὸν ὅποιον ἐν τῇ νεωτέρᾳ περιόδῳ ἡ ἀνθρωπότης διατρέχει. Ἡ ἐργατικὴ τάξις εἶναι σήμερον ὁ κυριώτερος παράγων, ὅλα δὲ τὰ κατ' αὐτὸν συμπτώματα εἴτε ἐν διανοήμασιν, εἴτε ἐν ἔργοις, εἴτε ἐν αἰσθήμασι, εἴτε ἐν πάθεσι, δεόν καὶ συντόμως νὰ μελετῶνται καὶ ἐπιεικῶς νὰ κρίνωνται καὶ πολιτικῶς πρὸς τοὺς ζωτικὸς ὅρους τῆς κοινῆς ὑποθέσεως νὰ προσαρμόζωνται.

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΓΟΛΟΣΙΑ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

(Συνέχεια. Ἰδ. φυλλάδιον 112 σελ. 192)

«Ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μοι ἐπροξένησε μεγάλην ἐντύπωσιν εἶναι ἡ ἀσέβεια πρὸς τοὺς νόμους, ἣτις χαρακτηρίζει τὴν πρωθυπουργικὴν πολιτείαν. Αὐταρχικὴ συνέπεισ ἀπαράδεκτος. Πολλὰκις συνέλαθον τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος πρωθυπουργούς, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως συμπράττοντας ἐν περνομίαις καὶ ἐν δικαστοφαῖς. Πρόκειται περὶ ἀποκαλύψεως τῶν πληγῶν τῆς δημοσίας ὑποτροφίας; Πρωθυπουργὸς πρωθυπουργὸν καλύπτει, διὰ προτάσεων ἀναβολῆς τὴν 23 Ἰανουαρίου 1880. Εἰς μάτην ὑπεστήριζον τότε, ὅτι «τὸ σύστημα τοῦ νὰ καλύπτωμεν αἰωνίως τὴν πληγὴν, ἅμα ἐμφανίζεται αὕτη, πρέπει πλέον νὰ ἐκλείψῃ. Κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ὑπεδείχθησαν ἀγχημίαι τὰς ὁποίας θέλομεν νὰ ἀναλύσωμεν. Θέλομεν οὖν, καὶ τῷ οὖν, κύριοι, πρέπει νὰ λάμπῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ.» Ἀντιρροῦν με τότε ὁ ἀναβλητικὸς πρωθυπουργὸς εἶπεν, ὅτι «δὲν καταδέχεται νὰ ἀπκητήσῃ» καὶ μολοντί ἡ αἰωνιότης ἐμεσολάβησεν, εὐρίσκω ὅτι καλῶς ἐπραξῆ, ἀπκητήσας αὐτῷ ἀπὸ τοῦ βήματος: «ἤλθον ἐδῶ διὰ νὰ πατήσω αὐτὴν τὴν σφῶν.» Εἷς ἐκ τῶν χαρακτηρῶν τῆς πρωθυπουργικῆς τέχνης εἶναι τὸ περικυλίειν, τὸ ἐκφυλίσειν τὸν ἀντίπαλον, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ ὀριστικῶς καταλύειν αὐτόν. Σύστημα ὀλέθριον, διότι ἐκπορνεύει τὴν πολιτικὴν καὶ ἀρκεῖ ἀπ' αὐτῆς τὸν τελικὸν τῶν ἰδεῶν θρίκμβον. «Εἶναι, εἶπον πρὸς τὴν Βουλὴν τῇ 25 Νοεμβρίου 1880 προκειμένης ἐξελέγγεως βραυτέρων πρωθυπουργικῶν περνομιῶν, εἶναι σύστημα τὸ ὅποιον δὲν θέλει τὴν κρίσιν τῶν ἀγώνων. Ἄρα ἐπέλθῃ κάπου σκότος καὶ θόρυβος, πρέπει εὐθὺς νὰ ἀκολουθήσῃ ψευδὴς τεχνικὴ ἁρμονία, διὰ νὰ μὴ κινήθῃ τὸ πνεῦμα τῶν θνητῶν καὶ διὰ νὰ μὴ ταράσσῃται ἐν νευροπαθείᾳ. Ἄλλ' ἡμεῖς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας μας καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας ὄλων ἐλευθέρων λαῶν, ὅτι δὲν εἶναι ἡ κρίσις τῶν ἀγώνων ἡ ὁποία καταστρέφει τὰ ἔθνη, ἀλλ' ἡ ἀκρίσια τῶν ἀγώνων.»

Ὁ εἷς πρωθυπουργὸς λέγει ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τῇ 25 Νοεμβρίου 1880 πρὸς τὸν διάδοχόν του: «ἀπαρβῆτε τοὺς νόμους καὶ περνούσας τῆς Βουλῆς,» δικαιολογούμενος ὅτι ἐξ ἀνάγκης τοὺς παρεβίασεν αὐτὸς ἐπὶ εἰκοσιπεντάδος ἐκκατομμυρίων καὶ ἐπὶ μεγάλων δικαίων ἐθνικῶν, ἀπούσης αὐτῆς. Ὁ δὲ ἕτερος πρωθυπουργὸς ζεσχίζει τοὺς νόμους κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀ-

πενταχοῦ, ἱκανῶς ὄν πονηρὸς ἵνα τὸ πράξῃ καὶ αὐτὸς τῆς Βουλῆς ἀπούσης, καὶ ἱκανῶς προνοητικός, ἵνα καὶ ταύτην δικλυσῇ πρὸς ἐπιστάσειν τῶν ἐγκλημάτων του! Ὁμιλοῦν ἀμφοτέροι περι δικτατορίας ὁ εἰς τὴν ἀσκει ἐκ τῆς οὐρῆς καὶ ὁ ἕτερος ἐκ τῶν κεράτων. Εἰς τὰς χειρὰς των ὄλα ἀποβόλλουν τὴν σοφρότητα αὐτῶν. Πόσον εἶχον δίκαιον, ὅταν τοῖς ἔλεγον ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τῇ 25 Νοεμβρίου 1880: «Ἡ δικτατορία ἔχει διάφορον μυσρρὴν ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν φησὶ τάζοντάι τινες ἐδῶ! Ἡρῶτον σύμπτωμα αὐτῆς εἶναι νὰ θέσῃ τοὺς δύο πόδας σας εἰς ἓν ὑπόδημα, νὰ πύσῃ τὴν ἀπεραντολογίαν ἢ ὁποῖα δικαστρέφει τὰς ἐργασίας, νὰ πύσῃ τὰς μικροφιλοδοξίας αἱ ὁποῖα ἐξκντλοῦν τὴν ἐνέργειαν. Καὶ ἂν, κύριοι, ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐστάθητε ποτὲ ἐνώπιον Ρωμίου δικτάτορος, ἔπρεπε, πρὶν ἐκφωνήσῃτε τὴν λέξιν δικτάτωρ, σπασμῶδες κίνημα νὰ κατὰλάβῃ τὰ ὑμέτερα χεῖλη. Δικτάτωρ ἔρχεται, ὅταν πόλεμος ἢ ἐπανάστασις ἀνακινεῖ τὴν ὄλην ἐθνικὴν ὑπερξιν.» Τὰῦτα ἦσαν λόγοι ἐπέπρωτο δὲ εἰς τὴν κ. Κουμουνοῦρον νὰ κερωδήσῃ ἐπ' ἐσχάτων σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν δικτατορίαν αὐτὴν!

Ὁ εἰς πρωθυπουργὸς δικαιολογεῖ τὴν μὴ ἄμεσον κατὰ τὸ θέρος 1880 σύγκλησιν τῆς Βουλῆς, διότι οἱ ξένοι δὲν τὸν ἀρῆκον, καὶ εὐρίσκω ὅτι μετὰ πολλῆς μετρίότητος τῷ ἀπήνησεν κατὰ τὴν 5 Νοεμβρίου 1880: «Διεθνεῖς λόγοι, οἱ ξένοι, τονίζω τὴν λέξιν κατὰ σκοπόν, λέγουν εἰς ὑμᾶς: μὴ συγκαλέσητε τὴν Βουλὴν καὶ σαῖς τοὺς ἠκούσατε; Ὑπελάμβανον, μὲς εἶπατε, τὴν σύγκλησιν τῆς Βουλῆς πολὺ δεινότερον ἔργον ἀπὸ τὴν ἐπιστρέψουσιν. Ἄ! κύριοι! ὅταν ἀκούετε τοὺς ξένους, μὴ ἔχετε τὸ θάρρος νὰ λέγητε πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἔθνους: δὲν δεχόμεθα ἐπιείκειαν. Διότι ὁ ὑπουργὸς ὁ Ἕλληνας, ὁ ὁποῖος ἀκούει τοὺς ξένους, εἶναι κακὸς ὑπουργός. (Εὐγε, εὐγε)...» —Τί νὰ εἰπῶ ὑμῶς περὶ τοῦ ἐτέρου πρωθυπουργοῦ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ θέρος 1881 ἐτραγίχασε πράγματι τὴν Ἑλλάδα, Κύριος οἶδε ἀπὸ ποίου μυστικῶ ξένου ἐπικυριαρχίας συμβολαίου; Ἡ ἀνοσιουργία εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε οἱ πατριῶται δὲν ἔχουν πλέον λόγον ὑπάρξεως, ἐνόσω δὲν ἐπέληθῃ πλήρης καὶ παραδειγματικὸς ἐκκρινισμός.

Ἡ ὄλη τῶν πρωθυπουργῶν τέχνη εἶναι γὰρ φανατίζουσαν τῶν

ἀκολούθους αὐτῶν. Καὶ ἔχει πάντοτε τόση πρὸς τοῦτο μέσα ἢ αὐτραρχικὴ ἐξουσία! Δὲν ὑπάρχει κατάρχησις, ἥτις ἀπὸ κρίκου εἰς κρίκον νὰ μὴ ἀναβιβάζηται εἰς αὐτὴν. Θὲς τὴν χειρὰ σου ἐπὶ τῆς πρωθυπουργικῆς ὠμοπλάτης! Ὁ φωνάζουν μέχρι τρίτου οὐρανοῦ οἱ Σεῖδιαι. Πῶς! Ὁ σοὶ εἶπουν, ἐννοεῖς νὰ κατὰδικάσῃς ὅλους ἡμᾶς; Ἀπειτεῖται τότε μεγάλη προσοχή, ἵνα παρακλήψῃς τοιαύτας Συμπληγάδας, χωρὶς νὰ θρασυθῇ τὸ ἀσθενὲς σκάφος του! «Παρέστησαν ἐνώπιόν σας, εἶπον τῇ 5 Νοεμβρίου 1880 πρὸς τὴν Βουλὴν, ὅτι πρόκειται περὶ πλειοψηφίας, ἥτις ἔχει σκοπὸν νὰ κατὰδικάσῃ τὴν μειοψηφίαν. Ἄλλ' ἐνώπιον τίνος δικαστηρίου ἠκούσατε, ὅτι αἱ πλειοψηφίαι αὐτῶν σκοποῦν νὰ κατὰδικάσωσι τὰς μειοψηφίας των; Οὐδεμίαν πλειοψηφίαν σκοποῦν ἔχει νὰ κατὰδικάσῃ τὴν μειοψηφίαν. Ὑπαλόγους ἔχει ἐνώπιόν της ἡ Βουλὴ καὶ μόνον ὑπαλόγους. Ἡ Βουλὴ δὲν σκέπτεται εἰμὴ κατὰ τοὺς ρυσικὸς νόμους; σχηματίζονται ἐν αὐτῇ δύο ἢ πλείονα ρύμματα γνωμῶν, ἕκαστος δὲ ἐνεργεῖ ὡς ἀνεξάρτητος βουλευτὴς καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἔθνους. Ὁ τίμιος βουλευτὴς δὲν κατὰδέχεται νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸ χάραγμα οἰουδήποτε θηρίου, ἀλλ' αἰσθάνεται ἐν εὐθύτητι, διότι ἔχει τὴν καρδίαν του εἰς τὸ ἀριτερόν πάντοτε τοῦ στήθους μέρος».

Ἡ κατὰλυσις τῆς πρωθυπουργικῆς αὐτραρχίας προϋποθέτει πολιτικὸς ὄρους, τῶν ὁποῖων ἢ ἐθνικὴ ἐξέτασις δὲν θέλει βραδύνει ἐπὶ πολὺ ὅ,τι ἐκζητεῖται σήμερον εἶναι ὁ καθαρισμὸς τῆς πολιτικῆς θέσεως ἐκαστου. Ἐπευσα νὰ τὴν προσδιορίσω κατὰ τὴν 5 Νοεμβρίου 1880: «Δὲν πρόκειται, εἶπον, διαρκῶς κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον εἰμὴ περὶ ἐμρυλίου πολέμου μεταξὺ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κόμματος, τοῦ ὁποῖου μέρος μὲν ἀρχηγὸν ἔχει τὸν κ. Κουμουνοῦρον, μέρος δὲ ἀποσπασθὲν διευθύνεται ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη. Εὐρισκόμεθα δὲ ἡμεῖς, οἱ μὴ ἀνήκοντες οὔτε εἰς τὴν μίαν οὔτε εἰς τὴν ἄλλην μερίδα, ἐνώπιον ἀμειλίχτου πολέμου, τὸν ὁποῖον πρόπει νὰ κρίνωμεν, παρακαλουθόντες εἰς τὰς περιπτώσεις του καὶ ἀπαιτοῦντες ἐπὶ τέλους μίαν ἐκδοσιν αὐτοῦ» διότι κατεπονήθη πλέον τὸ Ἔθνος ἐν αὐτῷ τῷ ἀτελευτήτῳ διασπαρχμῷ. Εἶναι τῶν εὐκολωτέρων ἀντικειμένων ἢ ἀπόδειξις, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς πολιτικῆς οἰκογενείας, μὲ τὰ αὐτὰ δόγματα, μὲ τὰς αὐτὰς

ἀδυναμίας, μὲ τὰς αὐτὰς προκρίσεις... Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα τῆς κληρονομίας τῆς κυβερνητικῆς, εἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἡ γνώμη μου. Ἀφοῦ ἐδοκιμάσαμεν τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους πολλὰκις καὶ διηρημένους καὶ ἠνωμένους, εἶναι κενὸς νομίζω νὰ τοὺς δοκιμάσωμεν καὶ ἀπομεμακρυσμένους». Αὐτὸ εἶναι τὸ αὐστηρὸν πόρισμα τῆς λογικῆς ἐκτυλίξεως τῶν πραγμάτων. Τὴν εὐθύνην ὑπέχουσιν οἱ συγκεντρώσαντες καὶ διαφθείραντες εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν τὴν κίνησιν τῆς πολιτικῆς μηχανῆς, φανερώς ἢ λεληθότως, ὁποιοῦδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτοι. «Δὲν εἶναι, εἶπον πρὸς τὴν Βουλὴν, τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ κινουντα αὐτὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια βλάπτουν καὶ ἀδικοῦν.» Καὶ ὅταν κατὰ τὴν 23 Φεβρουαρίου 1880 διεκήρυκτον ἀπὸ τοῦ ἱερωτάτου τῆς Πολιτείας βήματος, κατὰ πρόσωπον ὁλοκληροῦ τοῦ Κράτους, ὅτι οἱ πρωθυπουργοὶ αὐτοῦ εἶναι κατὰ δέδικασμένοι ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει, δὲν ἤμην παρὰ διερμηνεὺς τῆς δικαιοσύνης τοῦ Λαοῦ, ἡ ὅποια ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν καθυστερεῖ.

23. Ἠδυνάμην νὰ κλείσω ἐδῶ τὴν βουλευτικὴν λογοδοσίαν μου, χωρὶς νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ζήτημα τοῦ βασιλέως. Ἄλλ' ἡ πολιτικὴ μου ἀντίκρουσε ποσάκις τὸν βασιλικὸν θεσμόν, ὥστε μία ἐξήγησις εἶναι ἀκριβῶς πολιτικὸν καθήκον. Καὶ ὅ,τι ἐγραψα, καὶ ὅ,τι ἐν τῇ Βουλῇ εἶπον, καὶ ὅ,τι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐδίδαξα, καὶ ὅ,τι εἰς τὸ πλευρὸν τῆς φιλικῆς ἡσθάνθησιν δὲν ἦτο εἰμὴ λατρεία πρὸς τὸν νόμον ὑπὸ τὴν καθάρην τῆς Πολιτείας ἐνοικν. Πρόγραμμά μου εἶναι ἡ γενικὴ θέλησις, τὴν ὁποίαν οἱ θεωρητικοὶ θεοποιοῦσι καὶ οἱ πρακτικοὶ δαφείλουν νὰ σέβωνται, ἂν θέλουν νὰ οἰκοδομοῦν ἐπὶ πέτραις στερεαῖς, «ὡς ἂν φωτισθῶσι πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνώσις». Δι' ὅσους πιστεύουν εἰς τὸν Νομοθετικόν, ὁ ἀνθρωποθετικὸς εἶναι ὁ πρῶτος ὑπῆκοος αὐτοῦ, λεπτομέρεια πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ οὐδὲν πλέον. Δύνασθε νὰ δώσητε οἰονδήποτε ὄνομα εἰς τὸν πρῶτον ὑπάλληλον τῆς Πολιτείας; δὲν εἶναι τὰ ὄνόματα, ἀλλὰ τὰ πράγματα τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουν. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι εἶχον βασιλέα διὰ τὰς τελετὰς αὐτῶν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ πύσουν νὰ εἶναι ὁ κύριος τῆς Ἑλλάδος τύπος. Τὸ πᾶν εἶναι ἡ πολιτικὴ ἡμετέρα, Ἀδίκως λοιπὸν ἡμερισθῆναι

ἢ τινες τὴν νομιμοφροσύνην μου καὶ δια νὰ δώσω τραγὴν ἀπόδειξιν αὐτῆς δηλοποιῶ, ὅτι προκειμένου ἐν τῇ βουλευτικῇ λογοδοσίᾳ μου νὰ ἐμιλήσω περὶ τοῦ βασιλέως, ἐνοῶ νὰ συμμορφωθῶ πληρέστατα πρὸς τὸ ἄρθρον 27 τοῦ Συντάγματος.

Μᾶς εἶπον ἐν τῇ Βουλῇ, ὅτι ὁ βασιλεὺς συναλλάσσεται μετὰ τοῦ ἔθνους καὶ ἐπολέμησα τὸ δόγμα τοῦτο, διότι προσβάλλει τὴν κυριαρχίαν τοῦ Λαοῦ. Ὁ κυριάρχης ἔχει δικταγὰς, δὲν ἔχει συμβόλια. — Μᾶς εἶπον, ὅτι ὁ βασιλεὺς συναλλάσσεται μετὰ τῆς Βουλῆς; ἐπολέμησα καὶ τὸ δόγμα αὐτό. «Ὅταν διὰ τὴν βασιλευσίαν τῆς Ἀγγλίας ἡ ἐπικράτησις τῆς Βουλῆς εἶναι ὁ τελευταῖος τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος λόγος, ἀποθνήσκει ἀκατανόητον εἰς ἐμέ, πῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα δύναται νὰ θεωρηθῇ ζήτημα τοῦτο. «Εἶναι, εἶπον πρὸς τὴν Βουλὴν τῆς 5 Νοεμβρίου 1880, δύο δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἀνταγωνίζονται, ἐπὶ τέλους δὲ μετὰ αὐτῶν ἡ ἰσχυρότερη θὰ ὑπερικήσῃ. Συνάλλαγμα μετὰ ἰσθενεστέρου καὶ ἰσχυροτέρου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἄν ἡ Βουλὴ ἔχη μίαν ἰδέαν καὶ ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι τοῦ ἔθνους, ἐκατοντάκις καὶ ἂν δικλυθῇ ἡ Βουλὴ, ἡ ἰδέα θὰ ὑπερισχύσῃ, διότι ὑπεράνω τοῦ βασιλέως εἶναι ὁ Λαός, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ δὲν δύναται παρὰ νὰ ὑποχωρήσῃ.»

Ἡ λειτουργία τῶν δικρόρων τῆς πολιτικῆς θεσμῶν χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς ἰδιαιτέρας ἀποστολῆς ἐκάστου. Εἶναι περιπτώσεις καθ' ἃς οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἔθνων ὁμιλοῦν, καὶ οἱ λόγοι αὐτῶν εἶναι ἀσκήσις τοῦ θεσμοῦ, δυνάμει τοῦ ὁποῦ ὑπάρχουν. Ἐὰν ἐπιτρέψῃτε εἰς συνταγματικὸν βασιλέα νὰ ἐμιλήσῃ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους μετὰ τὸ μακτίγιον εἰς τὰς χεῖρας ὡς ὁ Λουδοβίκος ΙΔ', τετέλεσται διὰ τὴν πολιτείαν ὑμῶν. Καὶ πρὶν ἀνοίξῃ ὁ δεσποτισμὸς τὰς ἀγκάλας του διὰ νὰ σᾶς περιλάβῃ, σᾶς σύρουσιν ἤδη αἱ ἀμφοτέραι σᾶς ἐντὸς αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὅταν κατὰ τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1879 ὁ βασιλεὺς ἠξίωσεν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκρίνη τὰς ἐκλογὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ νὰ δικηκρύξῃ τὰς ἐπ' αὐτοῦ πεποιθήσεις του, δὲν ἀφῆκε τὴν περίστασιν, ὅπως ἐκνορθώσω τὴν συνταγματικὴν ἀμφοτίαν. «Δὲν ἀναγνωρίζω, εἶπον ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ πολιτείᾳ οὐδένα, ἐκτὸς τοῦ ἔθνους, δυνάμενον νὰ ἐγκρίνη τὰς βουλευ-

τικὰς ἐκλογάς· τὸ σύνταγμα ἀρνεῖται εἰς τὴν Βουλὴν νὰ τὰς ἐξελέγη, ἢ δὲ Βουλὴ δὲν ἔχει ἄλλον παρὰ τὸ Ἔθνος κριτήν. Διακρινόμενοι λοιπόν. . . Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς πεποιθήσεις, ὅταν ἤκουσα, κύριοι, τὴν βασιλικὴν λόγον, ἠθέλησα νὰ μάθω ποῦ εἶναι αὐτὸς, ὁ ὁποῖος ἔχει τὰς πεποιθήσεις του ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λοῦ. Ὑπάρχει ἄρα γε ἀριστοκρατικὴ τις τάξις; Εἶναι τις αὐτοκράτωρ, ὁ ὁποῖος νὰ διακηρύττῃ τὰς πεποιθήσεις του ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λοῦ; ἢ ἄστυρὰ συνέπειαι ἀφ' ἐνὸς τῆς νομικῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν εἶναι παρὰ ὄργανον τοῦ Κράτους καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς βασιλικῆς πολιτικῆς ἐννοίας, ὅτι εἰς τὰς ἐπισημοὺς τῆς πολιτικῆς στιγμὰς πρέπει νὰ ὑπενθυμίζηται εἰς ὅλους τοῦτο.

Ἀπκντώνται περιστάσεις ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν, κατὰ τὰς ὁποίας δοκιμάζονται οἱ πολιτικοὶ ὄργανισμοὶ των. Ἡ Συνδιάσκεψις τοῦ Βερολίνου, κατὰ τὴν Ἰούνιον 1880, ἀπεφάσιζε τὰ νέα ὅρια τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον ἦτο ἐποχὴ ἐκτελεστικοῦ πραξικοπήματος, τὸ ὁποῖον μὲ μίαν φούκταν ἀνδρείων ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ ἀνὴρ ἀρχικός. Ἦρκει νὰ κτυπήσῃ τὸν πόδα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, ὅπως τὰ τέκνα της, ἐγειρόμενα ἐκ τῆς τέφρας τῶν ἀνκμησέων της, προκαταλάβουν τοὺς ὑπὸ τὴν νύκτιν τῶν τελευταίων συμφορῶν δικτελοῦντας Τούρκους. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος περιώδευεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ ἐπέστρεφεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὰ μέσκα Σεπτεμβρίου. Κατὰ δὲ τὴν Νοέμβριον ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ ἐσυζητεῖ ἐπὶ τῆς γνωστῆς τιμητικῆς τῶν πρωθυπουργῶν αὐτῆς, οἵτινες ἐν ἀρχῆτινι πολεμικῇ πλειοδοσίᾳ δὲν ἔβλεπον τὴν στιγμὴν πότε νὰ κλύουν τὸν Τούρκον εἰς τεμάχια. Πῶς συμβαίνει, ὅτι μετὰ ἐν ἔτος ἐσυνθηκολογήσαμεν ἀπ' ἐναντίας τὴν περικοπὴν τοῦ ἡμίσεος σχεδὸν τῆς ἐπιδικασθείσης χώρας; Ἢ ἐξηργήμεν ὅμως τῶν ὀρίων τῆς βουλευτικῆς λογοδοσίας μου, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ γράψω ἱστορίαν. Διὰ τοῦτο περιορίζομαι εἰς τὸ ἐπόμενον μέρος τῆς ἐν τῇ Βουλῇ ὁμιλίαις μου κατὰ τὴν 5 Νοεμβρίου 1880. Ἐκαστος δύναται νὰ προσέξῃ εἰς ὅ,τι θέλει, οἱ δὲ κληροὶ φυλάττουσι τὰς ἀποκαλύψεις αὐτῶν. «Λέγετε, ἔλειπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ λέγετε ἀλήθειαν» δὲν συμφωνῶ δὲ μετ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν, ὅτι δύναται νὰ συνεδριάζῃ ἐδῶ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ βασιλεὺς νὰ εἶναι εἰς Πέτεργωβ. Αὐτὰί κί

δύο ἐξουσίαι πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὸ πλευρὸν ἀλλήλων, δὲν πρέπει νὰ χωρίζονται ἀπὸ πελάγη καὶ ἠπαίρους. Ὁ βασιλεὺς ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐδῶ· καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ κρίνω κατ' οὐσίαν, εἶμαι δικτεθειμένος νὰ ἀνγνωρίσω τὸ πληρέστατον δίκαιον τοῦ κ. Τρικούπη, διότι δὲν εἶχε χωροφύλακας νὰ φέρῃ τὸν ἠγεμόνα ἐδῶ. Ἀλλ' ἡ οὐσίαι αὕτη δὲν σώζει τὸν κ. Τρικούπη, διότι ὤφειλεν οὗτος νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι εἶναι συνταγματικὸν ὑπουργός, καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ βασιλέως ἔπρεπε νὰ ἔχη τὴν γεννηϊότητα νὰ εἴπῃ: ἐγὼ τὴν φέρω. . .

Τρικούπης. Τὸ εἶπον.

Οἰκονόμος. Ἀφοῦ προηγουμένως ἐσχίσατε τὴν βασιλικὴν ἀλουργίδα εἰς τεμάχια. Ἐὰν τὸ εἶπατε, τὸ εἶπατε ἀφοῦ ἐξεθέσατε τὸν βασιλέα. Δὲν ἔπρεπε, ἐὰν θέλητε νὰ περιορισθῆτε εἰς τὸ ἀκριβὲς συνταγματικὸν δίκαιον, δὲν ἔπρεπε νὰ φέρητε τὸν βασιλέα ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, διότι ἂν τὸν φέρετε σεῖς, δίδεται καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἐξετάσωμεν ὀλίγον. Καὶ τὸν φέρετε τὸν βασιλέα, διότι ἀπητήσατε ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν τὰ τηλεγραφήματα, τὰ ὁποῖα σεῖ; εἴχετε εἰς τὸ θυλάκιόν σας.

Τρικούπης. Εἶπον νὰ μὴ τὰ φέρῃ.

Οἰκονόμος. Ἐζητήσατε νὰ τὰ φέρῃ, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ὕστερον εἶπατε νὰ μὴ τὰ φέρῃ. Παρατήρησα τότε, κύριοι, ὅτι οἱ δύο δικδοχικοὶ πρωθυπουργοί, ὅταν ἦλλον τὰ βασιλικὰ τηλεγραφήματα, ἦσαν τεταρχημένοι, ὡς νὰ εἶχον κείοντας ἀνθρώπους εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. (Ἰλαρότης). Ἐκράτησα σημεῖωσιν.

Τρικούπης. Τὰ στενογραφήματα διαψεύδουν τὰς σημεῖωσεις σας.

Οἰκονόμος. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔβλεπον τοὺς κυρίους πρωθυπουργοὺς συνταρχασσομένους, καὶ τὸν κάτοχον τῆς ἐξουσίας, ὁ ὁποῖος προκαλεῖται, καὶ τὸν ἐπιδιώκοντα τὴν ἐξουσίαν, ὁ ὁποῖος προκαλεῖται ἀπὸ τῶν δύο τούτων ἀντικρὸ τοῦ βήματος θέσεων, δύναται νὰ μαρτυρήσῃ εἰς βουλευτῆς τὴν τῶ εἶπον ἐκεῖ ἐπάνω. Παρατήρησα, τῶ εἶπον, πῶς κείον οἱ πεπυρακτωμένοι ἀνθρώποι. Αὕτη εἶναι, κύριοι, ἡ ἀλήθεια, ὅτι, ἐὰν ἐνοήτε νὰ ἦσθε συνταγματικοί, ἔπρεπε νὰ ἔλθητε ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ καὶ νὰ εἴπητε καθαρῶς: ἐγὼ εἶ-

πον εις τον βασιλεα κα μη ελθην, εγω ειπον εις τον βασιλεα εις της 8 Ιουλίου κα υπογραψην το δικτακιον κας επιστρα- τευσας εν Κοπεγχυην κα εις της 24 Αυγουστου κα εδρε- θην εις Πετρογωδ, δηλαδη εντος εως και ημισος μηνος κα εκειδενον δημερον! Πρεπει κα εχηντε το θερος να καλυπτε τον βασιλεα. Αδη εινα η κτηκατος του ζη- τηματος. Η αληθεια εινα, οτι την στιγμην εκυτην η Βουλη δεικνυει δαλον τους εδοντας της προς την δαλαν εφο- ρικην. Διότι το κλημα του κ. Τρικουπη μοι υποβηυλιζει τον διδκακον, οτις εν Γαλλια εδρε παρκα κωνον, να διδκακη το πτωλον προνημησπουλον. Πρεπει να εκτεθητε ας, δι κα σωητε την βασιλικην μεγαλαιδτηκα. το ακουτε απο εμε, προ του οπου ηκουσα μιλαν σωνην, οτι δεν εινα αυταγικα- τικος!

Πολακις κωρωποι καλας πιστας, αφνω τους της κικης, ηκαζαν την περι Αδαης θεωρικην. Εδθεησαν μακιστα τιες, οι οπουτοι ημεροδητησαν κα την υποκειν επι της εν Αθηκαις Α- νης. Πωτοι εινα, ηρωτησαν, οι κωλικοι; Εγω δε τοις απαντω: κα κω λωνοι οι πρωβουρογοι υπηγον τοιουτοι, κωικωδως αν σήμερον ερηζωνται κα κωριον προκωωνται, οκ ηραν. Ηερι δε των δικαστων του βασιλεως η ιδεα μου εζεστη εν τη Βου- λη τη 26 Φεβρουαριου 1880, οτε υποστρηδικ οτι «εργασε- πακα το βασιλεα κα ωτιν δαοι οι ελεωμικτικοι του σκατου δι- δογικω, κα η εψηνη κωτη τιμη να εινα κωτηκ δαων των ερωμιδων». Το κωιες εινα, οτι οπου Αδαη εκει κα κωλικοι. ωτε το ομωδες εινα η κωιες της δικαστης της. Η ου- νεδρικας της 12 Φεβρουαριου 1880 ναοι πακων κωρικων κα δι η απο ερηζωντων εμνημων, «Γηκα, ειπον προς τους κωτι- προσωπους του Πηλου, ηκα δικτακη του υπορησει του ομο- νομικων, εδρουκα γωνολογικων 10 Μαρτιου 1879, κωου κωιθ- ηου. Η δικτακη κωτη κωιες εινα πας το τεκωωντων Ηαζων και περιζει κα εζη περιπου: Να εμπεδητε την εταλωνι- στον ελεωμην 10 γλ. εακωων εακων προς γρηων της Αδαης. Ερωτω τον κωουρον, εις ποτον νωων ετηρηζωμενος δεταζε την κωρολογητων ελεωμην του εακων τουτου εις γρηων της Αδαης; Οδκατος της νομωσειας η Αδαη εινα ετηρησειν της κωνης πορολογικας. Γηκα, δε κα η παρορορικ, οτι η παρ

δικ την ελεωμην δικαστριας εδρει κωιουδον 74, το δε δηλω- τικων της μεταφορας κωιουδον 56, κωιουδον του Απριλιου 1879. ωτε βαλεμε οτι η πακωομικα της Αδαης κα εζεταζεθη». Η κωιες ηνας ετηρησε ταρου σωπηνη, κα τοτε και οταν κωτο- πιν τη 25 Φεβρουαριου 1880, εικνερηθμενος εις το ζητημα, την ηκαζικα επι κωτων βαρεως, «Αδκ τι, ειπον, δεν εζησεθε, κω- να καλυπτε την Αδαην, κωου σπιθεν της Αδαης υποκωιπτεται το προωπου του βασιλεως!»

Αλλα ταυτα, οκ ειπη τις, ακωωνται εις την εαωτερικην, εδωτηρικη κα μη λαση. «Εακωε δε η τελευτικα τοικυτην κω- κωιουδον εν τη Βουλη, ωτε δωκται κα κωιουδον κωου υπολη- ματισμος ιδικαιτερου. Κατα την 7 Δεκεμβριου 1879 επρωκατο περι της εαωτερικης πολιτικης της Βαλαδος, την οποικω ο ιστανητικος εφκαζατος του Αγγλου πρωβουπουροδ ειχε συ- λακει εν Βερολινω επκωροτερηζουσαν. Το θεμα ητο σωκωιτα- τον, η εζηλητας επρεπε να δωθη, η δε περιστακος δικ των ποι- κικων κωιης τροπων κωοταζει μιλαν των βουλευτικων σεαδων. «Ηκατακωιη, ειπον, εωπιον κωοτερω κωου οπω κωιουδον- ποτε διαδων, οκ ας πακατηρητη κωο κωκακας ηεζη, ποδων και οκ μκθη τι δικωοεθε. αδο δικαριει τους υπορησειους των θωνων. Η κωις του Βηκωνορηδ εινα εκτιμητας πωε- ματος κωοτερου. Δεν ας γωοιζω, κωις υπορησε των εαωτε- ρικων, δικ πακαδωπα. δικ τι τα βασημακα ουων ελεωμικων δικαφρους διευθυνας εν τω ζουεδριω; Θελω ας απωδεζει, κωιου, οτι ο υπορησε δεν διαηδωετο κακα μηκω διευθυωνται. Εν- τεθεν τα διακα βασημακα. Διότι εν Αθηκαις υπηγον δικακω ερηζικα. «Θηκα, τον υπορητων και οθηκα, και οθηκα, κακωις εμ- ποπη. (Θερωδω)»

Θ. Αηακωωνης. (Υπορησε των Οικωομικων). Τον 26- γων, κωις ηροδρε.

Οικωομικος. Και θελω ας ειπατ ποικα. Και, κωιου.

Δωδκας. Εγω, διότι ειπατε την αληθειαν, και πρωτην πορικω λαετακω εδω η αληθεια. (Χειρακωρημακα).

Κωουνοδωδρος. (Πρωβουρογοδ). Αεγω εις τον κωι-

ριον Οικονόμον, ότι αὐτὰ τὰ ὁποῖα λέγει εἶναι ψευδῆ ἐντελῶς. (Θόρυβος).

Οἰκονόμος. Εἶναι ἀληθές τε. (Ρυγδαῖα χειροκροτήματα).

Πρόεδρος. Ἦσυχία εἰς τὰ ἀκροτήρια.

Οἰκονόμος. Κύριοι, εἰς τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην περίστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδικάζετο ὁ Ἑλληνισμὸς ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης, δύο ὁδηγίαι ἐξήρχοντο ἀπὸ τῆς Ἀθήνας. Ἡ μία ὁδηγία ἦτο δειλή, ἦτο ὁδηγία οικονομοῦσα τὰς περιστάσεις, δὲν ἦτον ἡ ὁδηγία, ἣν ἔπρεπε νὰ περιμείνωμεν ἀπὸ τὴν ἀνδρικὴν διεύθυνσιν ἐνὸς Ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἦτον ὁδηγία συμβιβαστικὴ, ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας γνωρίζετε. Ἡ ἑτέρα ὁδηγία ἦτον ὁδηγία ἐνὸς μέλλοντος προσωπικοῦ, ἐνὸς μέλλοντος ὑπόπτου ὁ κ. Κουμουνδοῦρος μὲ ἐννοεῖ πολὺ καλῶς. (Θόρυβος).

Κουμουνδοῦρος. (Πρωθυπουργός). Σοὶ λέγω ὅτι ὅλα αὐτὰ, τὰ ὁποῖα λέγεις, εἶναι ψεύματα. (Θόρυβος).

Δ. Στάϊκος. Ἡ ἑτέρα πολιτικὴ ἦτο γενναία, ἀφοῦ ἡ ἄλλη ἦτο δειλή; (Θόρυβος).

Οἰκονόμος. Θὰ ἔλθω εἰς ὅλα.—Ἡ μία ὁδηγία ἦτο τοῦ Ὑπουργοῦ, τὸν ὁποῖον προσωπικῶς δὲν ἀπεχθάνομαι· πολιτικῶς τὸν καταδικάζω. Τὸ σύστημά του καταδικάζω, οὐχὶ τὸν ἄνθρωπον, διότι εἶναι γλυκύτερος ἄνθρωπος· (ἐλαφρῶς)· ἀλλ' εἶναι ἄνθρωπος συμβιβασμῶν, εἶναι ἴσως ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἀνέχεσθαι ἢ περῶσαι κατὰ κράτος. Διότι ἅμα παρουσιάσθη νόμον εἰς κοινὸς θνητούς, τὸν βλέπουσαν βράν, φοβούντων, σοὶ λέγουσαν εἶναι σκληρὸς, εἶναι σκιός. Ἄμα ὅμως τὸν διπλώσῃ τις, τῷ λέγουσαν «εὐχρηστῶ», καὶ τὸν θέτει εἰς τὴν στέπην. Ὁ κ. Κουμουνδοῦρος εἶναι εὐλύγιστος· ὡς σύστημα, μὲ ἔστειλεν ἢ ἐπαρχίαν τῶν Καλαβρύτων νὰ τὸν καταψηφίσω. (Ἐπιδοκιμασίαι).

Φωτίλας. Ἐμὲ ὄχι.

Οἰκονόμος. Αὐτὴ, κύριοι, εἶναι ἡ ὁδηγία τοῦ Ὑπουργείου, ὁδηγία ἐπαρμωτερίζουσα. Ἡ ἄλλη ὁδηγία εἶναι κατασκευασμένη ἀπὸ ὑπασπιστὰς καὶ δικηγόλους τοῦ Βασιλέως. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἀναγνωρίζω κανέναν προσὸν καὶ δικαίωμα νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους, εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐξήσκησαν ἀτυχῶς ἐπιρροὴν ἐπὶ

τοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἐν Γερμανίᾳ τόσον ἀτελῶς διεζητήθη, καὶ θέλει τὸ ἀποδείξει ἡ ἱστορία. (Θόρυβος).

Πολλοὶ Βουλευταί. (ἐκ δεξιῶν). Ἐδῶ νὰ τὰ εἰπῆς. (Θόρυβος).

Δούμας. Ὅλα αὐτὰ συνδέονται μὲ τὴν διάλυσιν τῆς Οἰκουμενικῆς. Πρέπει νὰ κηρυχθῶν οἱ λόγοι τῆς διαλύσεως τῆς Οἰκουμενικῆς. (Θόρυβος).

Οἰκονόμος. Θὰ τὰ ἀποδείξω. Ὅταν, κύριε ὑπουργέ τῶν Στρατιωτικῶν, ὅστις εἶσαι τῶρα τοιοῦτος, ἀλλὰ πάντοτε εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος, ὅταν ἐκινούνηται οἱ στρατοὶ τῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ ἔχη γνώσιν ἢ Οἰκουμενική, τί ἐλέγετε ὡς πολίτης;

Βαλτινός. (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν). Πότε; (Θόρυβος).

Θ. Δηλεγιάννης. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν ἐκινήθησαν ποτὲ τότε.

Κουμουνδοῦρος. (Πρωθυπουργός). Δὲν εἶναι ἀληθὴ ὅσα λέγετε. (Θόρυβος).

Βαλτινός. (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν). Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Οἰκουμενικῆς δὲν ἐκινήθη· ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἔλαθε δικταγῆς τῆς Κυβερνήσεως τὸν Ἰανουάριον ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ νῦν Πρωθυπουργοῦ καὶ διήλθε τὰ ὅρια.

Οἰκονόμος. Δὲν ἐννοῶ ἐκείνην τὴν περίστασιν· ἐννοῶ τὴν περίστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο ἡ Οἰκουμενική, ὅτε ἐξεδίδοντο δικταγῆς περὶ κινήσεων στρατιωτικῶν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Ὑπουργείου. (Θόρυβος).

Κουμουνδοῦρος. Μὴ λέγετε πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἀληθῆ, τὰ ὁποῖα δὲν ἔγειναν.

Κορωνάος. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω μίαν πληροφορίαν. Ἐγὼ αὐτὸς τότε ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἔφερον τὸν λόγον καὶ τὴν πληροφορίαν αὐτήν, ὅτι ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ ἐξέλθῃ ὁ στρατὸς, τὸ δὲ ὑπουργεῖον δὲν ἀντεῖπεν· εἶπον δὲ τότε, ὅτι εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ἤθελον θεωρῆται τὸ τοιοῦτο ἔγκλημα, ἀλλ' εἰς τὴν περῶσαν τὸ χειροκροτῶ.

Θ. Δηλεγιάννης. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ στρατηγὸς κ. Κορωνάος, ἦτο καὶ τότε καὶ τῶρα ψεῦδος. (Θόρυβος).

Οἰκονόμος. Ζητεῖτε ἔχνη ἀληθείας; Θὰ εὔρητε πολ-

λά. "Ἡμῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰσκαγγελεύς τῶν Ἐφεσίων. Εἶναι ἐδῶ ὁ κ. Πικραμυχαλόπουλος;

Πικραμυχαλόπουλος. Μάλιστα, ἐδῶ εἶμι.

Οἰκονόμος. Ἐγὼ δὲν ἤθελον νὰ ὑπάγω εἰς Ἀκμίαν. Ἐνθυμεῖσθε ὡς ὑπουργός τι εἶπατε· πρέπει νὰ ὑπάγῃς. Εἶπον τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν ἤθελον νὰ ὑπάγω.

Πικραμυχαλόπουλος. Σὺς ἔστειλλον δι' ὑπηρεσίαν, ἀφροῶσιν τὴν ζωοκλοπῆν.

Οἰκονόμος. Τέλος ἐπῆγα, ἀφοῦ προηγουμένως ἤκουσα μίαν λέξιν· καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤρχισε τὸ δικζύγιόν μου μὲ τὴν ὑπηρεσίαν.

Εἷς Βουλευτής. Περητήθης, διότι ἐπῆρες τὴν σύνταξίν σου. (Θόρυβος).

Οἰκονόμος. "Οχι· ἀλλὰ διότι ἐνόησα, ὅτι ἡ μηχανὴ ἤρχισε νὰ διαφθείρηται ἄνωθεν. (Θόρυβος). Πήγκινε, μοὶ εἶπεν ὁ ὑπουργός, πρὸς τὸ θεαθῆναι. (Θόρυβος).

Πικραμυχαλόπουλος. Σὺς ἐκέλευσα μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, παρόντος τοῦ νομάρχου Πικραηλιοπούλου, καὶ σὺς παρεκέλευσα τῷ ὄντι ὡς ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης νὰ μεταβῆτε εἰς Ἀκμίαν, ὅπως συνεργήσητε μετὰ τοῦ νομάρχου εἰς τὸ ζήτημα τῆς ζωοκλοπῆς, διότι μοὶ παρίστανον ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν, ὅτι τὸ ζήτημα ἐλάμβανε μεγάλας δικαστάσεις· τίποτε περισσότερον, τίποτε ὀλιγώτερον· καὶ ἀφοῦ ἐπίσθητε εἰς τὴν παράκλησίν μου, διότι κατ' ἀρχῆς δὲν ἠθέλετε νὰ μεταβῆτε, σὺς ἔστειλα τὸ ἔγγραφο, μετέβητε· διὰ τί ἀποδίδετε πολιτικὴν σημεσίαν εἰς ζήτημα ὑπηρεσίας;

Οἰκονόμος. Δὲν εἶναι δι' αὐτό, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶδον εἰς τὴν Ἀκμίαν. Διότι ἐκεῖ εἶδον, κύριε Πικραμυχαλόπουλε, ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἔστειλαν οἱ ὑπεκπιστικὴ καὶ οἱ δικαγγελεῖς, τὰ ἄλογα τοῦ βασιλέως. (Θόρυβος).

Κουμουνοδούρος. Πότε περητήθητε;

Οἰκονόμος. Δὲν ἐνθυμοῦμαι.

Κουμουνοδούρος. Τὸ ἐνθυμοῦμαι ἐγώ. (Θόρυβος).

Δουζίνας. Ἐξομολόγησις γίνεται, ἵνα διορθωθῶμεν ἡ τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους.

Οἰκονόμος. Δὲν ὑπῆρχε λοιπὸν πνεῦμα ἐνότητος, οὐδὲ τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἀναγεννᾷ τὰ ἔθνη. Ἐν ᾧ χρόνῳ

ὁ ὑπουργός τῆς Ἑλλάδος ἔχει τὴν πολιτικὴν τῶν διπλῶν βλεμμάτων, ὁ πρόεδρος τοῦ Βερολινείου Συναδρίου, ὁ Βίσμαρκ, ἐρωτᾷ τὸν πρεσβευτὴν τοῦ Μαυροβουνίου: σὺ δὲ τί λέγεις; Πῶς! τῷ ἀπέντη οὗτος κτυπῶν τὸ σπαθί του, δύο χρόνους ὀμιλεῖ τὸ σπαθί μου καὶ θέλεις ἀκόμη νὰ σοῦ ὀμιλήσω ἐγώ; . . . Οὕτω, κύριοι, σχηματίζονται τὰ ἔθνη. Ὅταν τὸ Μαυροβούνιον κτυπᾷ τὸ σπαθί του, πῶς δὲν ζωογονεῖται σὰς τὰς ἀναμνήσεις σας; Ἀλλὰ τὰς ἐθνικὰς ἀναμνήσεις, κύριοι, συγχωρήσατέ με, θέλω νὰ εὐρω μίαν λέξιν ἠπιωτάτην, δὲν εὐρίσκω· ἂν περιέχῃ τι κακὸν ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν θὰ εἶπω, ἀρχιρέσατέ το, δὲν εἶναι εἰς τὴν προκίρεσίν μου· τὰς ἐθνικὰς ἀναμνήσεις τὰς ἐμὴ ἀνά τ. ε. υ

26. Ἐξήγησα μέχρι τοῦδε ἐν τοῖς κεφακλιωδεστέροις τὴν βουλευτικὴν μου παρείαν. Εἰς τὸν Κυριάρχην Ἀκὸν ἀπόκειται ἡ ὀριστικὴ κρίσις. Τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποῖαν μοὶ ἔδωκεν, ἐξεπλήρωσα μέχρι κεραίας. Τὴν ἐπιστρέφω δὲ εἰς αὐτὸν καθαρὴν καὶ ἀμίαντον· προκλήω τοὺς ἐχθρούς μου νὰ τὸ ἀμυρῶσιν τήτωσι. — Μοὶ εἶπεν ὁ Ἀκός: πήγκινε νὰ ἀγωνισθῆς ὑπὲρ τῶν συμπερόντων μου· καὶ τὸ ἐπραξῆς κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν ὁποῖαν μοὶ ἐχώρισεν ὁ Θεός. Μοὶ εἶπεν ὁ Ἀκός: πήγκινε νὰ μαρτυρήσῃς περὶ τῶν ἰδεῶν μου· καὶ ἐμαρτύρησα ἐν πάσῃ εὐλικρινείᾳ κατὰ πρόσωπον τῶν ἐκμεταλλευτῶν αὐτοῦ. Μοὶ εἶπεν ὁ Ἀκός: Εἰδοποίησόν με περὶ τῆς Πολιτείας; καὶ ἰδοὺ τὸν εἰδοποιῶ.

Εἰσῆλθον ἐν τῇ Πολιτείᾳ, εἶδον καὶ ἐμελέτησα. Ἐπάρχει ἐν Ἀθήναις ἄχος, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἐκπλύνουν οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται, ἐὰν ἔχῃ ἡμέρας ἡ Ἑλλάς. Εἶναι ἐστία μολυσματικὴ, διαφθεύρουσα τὴν ὅλην ἐθνικὴν ὑπαρξίν, καὶ πρέπει νὰ τὴν καθάρισον οἱ ἀπορηκτικῶς ἄνδρες. Εἶναι τερατώδης πολὺπους, ὁ ὁποῖος ἐντὸς τῶν γιγαντωδῶν σκελῶν του περισφίγγει μέχρις ἀποπνιγμοῦ τὴν Ἑλλάδα, καὶ πρέπει ἄνευ ἐλέους νὰ τὸν ἀποκόψουν οἱ ἄνδρες αὐτῆς. Ἡ Πολιτεία ἐγήρασε προώρως· ὡς ἔχει, ἀδύνατον ἀφ' ἐκουτῆς νὰ σωθῆ. — Εἰδοποιῶ λοιπὸν τὸν Κυριάρχην Ἀκόν, ὅτι ἡ πατρίς διατελεῖ ἐν κινδύνῳ καὶ ὅτι, ἂν θέλῃ νὰ σώσῃ αὐτήν, πρέπει νὰ συγκροτήσῃ Ἐθνοσυνέλευσιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Νοεμβρίου 1881.

Ἀριστείδης Κ. Οἰκονόμος

ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΑ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Ἡ μόρφωσις τῶν διδασκάλων εἶναι προϋπόθεσις τῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν. Ἐν ἑκπαιδευτῇ χώρᾳ τις ἀληθῶς, πρέπει νὰ προϋπάρχωσι τὰ μέσα τῆς ἐκπαιδεύσεώς της. Τοῦναντίον τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖ καὶ ὁ ἐλαττωματικὸς κύκλος καθίσταται δυσδιέξοδος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν μεγάλων χρονικῶν περιόδων αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν μαθημάτων, τὰ ὅποια κατασκευάζει ἢ μακρὰ τῶν παθημάτων σειρά. Αὐτὴ ἢ πρόοδος εἶναι ἡ βραδυτέρα. Ἀρκετὸ ὅμως νὰ υποθέσῃ τις, ὅτι ἐν δεδομένῃ χώρᾳ περικλίδεται εἰς ἱκανῶν διδασκάλων χεῖρας ἢ νέα γενεά, ὅπως τὰ ἀποτελέσματα ἀποδείξωσιν, ὅτι καὶ πολλῶν ταχυτέρᾳ πρόοδος εἶναι ἐφικτὴ εἰς τὸν ἀνθρώπινον κόσμον.

Πρὸς κατάρτισιν καλοῦ διδασκάλων προσωπικοῦ χρησιμεύουσιν εἰδικὰ ἐκπαιδευτήρια, τὰ ὅποια ὀργανίζονται κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις ἀφ' ἑνὸς ἐκάστης ἐπικρατείας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν χωρῶν ἐκείνων πρὸς τὰς ὁποίας αὐτὴ διατελεῖ ἐν ἐπικοινωνίᾳ ἰδεῶν, συμπερόντων κλπ. Πάντοτε εἰς μέσος ὁρος εἶναι κατασκευαστέος μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνικῶν οικογενειῶν. Ἄλλ' οἱ κύριοι τύποι τῆς πρόοδος συνδέονται πρὸς τὴν ἱστορικὴν δεδομένων ἐθνῶν. Τριουτοτρόπως ἐν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ σχολεῖα ἐν οἷς μορφώνονται οἱ διδάσκαλοι τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, δηλαδὴ τῶν μεγάλων πληθυσμῶν τοῦ Λαοῦ, δύναται τὸ Γερμανικὸν ἔθνος νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδιαίτερος καταστατικῆς μελέτης ὑποκείμενον. Ἰδοὺ πόσα δημοδιδασκαλεῖα περιέχει ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν αὐτῆς (ἐκτὸς τῆς Ἀλσατίας):

α) Πρωσία, περιέχουσα κατοίκους 24,693,066 συντηρεῖ 93 δημοδιδασκαλεῖα μετὰ 540 διδασκάλων καὶ 4,381 μαθητῶν β) Σαξωνία, κάτοικοι 2,556,244, δημοδιδασκαλεῖα 12, διδάσκαλοι 100, μαθηταὶ 1394. γ) Βυυρία, κάτοικοι 4,861,402, δημοδιδασκαλεῖα 7, διδάσκαλοι 103, μαθηταὶ 816. δ) Βυρτεμβέργη, κάτοικοι 1,818,541, δημοδιδασκαλεῖα 3, διδά-

σκαλοὶ 27, μαθηταὶ 158. ε) Βάδη, κάτοικοι 1,461,428, δημοδιδασκαλεῖα 3, διδάσκαλοι 32, μαθηταὶ 273. ς) Βραουνσχάιν, κάτοικοι 311,715, δημοδιδασκαλεῖα 3, διδάσκαλοι 29, μαθηταὶ 87. ζ) Σαξεν-Κοβούρ-Γκόττ, κάτοικοι 174,339, δημοδιδασκαλεῖα 3, διδάσκαλοι 29, μαθηταὶ 103. η) Ἐσσην-Δαρμστάτ, κάτοικοι 852,843, δημοδιδασκαλεῖα 2, διδάσκαλοι 19, μαθηταὶ 164. θ) Ὀλδεδεμβούργον, κάτοικοι 316,641, δημοδιδασκαλεῖα 2, διδάσκαλοι 25, μαθηταὶ 328. ι) Σαξεν-Βείμαρ, κάτοικοι 286,183, δημοδιδασκαλεῖα 2, διδάσκαλοι 22, μαθηταὶ 147. ια) Ρέουα, κάτοικοι 134,126 δημοδιδασκαλεῖα 2, διδάσκαλοι 8, μαθηταὶ 85. ιβ) Σχβερτζβούργ-Ρουδολφστάτ, κάτοικοι 75,523, δημοδιδασκαλεῖα 2, διδάσκαλοι 13, μαθηταὶ 45. ιγ) Βρέμη, κάτοικοι 122,565, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 5, μαθηταὶ 50. ιδ) Ἀμβούργον, κάτοικοι 338,975 δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 5, μαθηταὶ 50. ιε) Σχβερτζβούργ-Σονδερσχάουζεν, κάτοικοι 67,191, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 5, μαθηταὶ 60. ις) Μεκλεμβούργ-Σχβερλίν, κάτοικοι 557,897, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 15, μαθηταὶ 60. ιζ) Μεκλεμβούργ-Στρελίτζ, κάτοικοι 96,982, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 3, μαθηταὶ 27. ιη) Σαξεν-Ἀλτεμβούργ, κάτοικοι 142,122, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 6, μαθηταὶ 32. ιθ) Σαξεν-Μκλίνγκεν, κάτοικοι 187,884, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 7, μαθηταὶ 128. κ) Λίπε, κάτοικοι 111,153, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 9, μαθηταὶ 24. κβ) Σχικουμβούργ-Λίπε, κάτοικοι 32,051, δημοδιδασκαλεῖα 1, διδάσκαλοι 4, μαθηταὶ 9.

Οἱ ἐκτεθέντες τῶν δημοδιδασκαλεῖων ἀριθμοὶ εἶναι ἐνδεικτικοί. Χῶρα πληθυσμοῦ ἐλαχίστου, ὡς 32 χιλ. καὶ 67 χιλ. ἔχουσιν ἐν δημοδιδασκαλεῖον. Ὑπάρχει δὲ καὶ χώρα 75 χιλ. κατοίκων ἔχουσα δύο δημοδιδασκαλεῖα! Ἄλλ' ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ μεῖζον στερεοποίησις τῆς στοιχειώδους παιδείσεως, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς μεγάλης τοῦ ἔθνους παιδείας. Ἐν γένει ἐπὶ πληθυσμοῦ 39,508,680 ἡ Γερμανία ἔχει 143 δημοδιδασκαλεῖα μετὰ 1,007 διδασκάλων καὶ 8,400 μαθητῶν. Διδακτικὴ προμήθεια, ἐξηγουσῶν μέρω μέρω τῶν ἐκπαιδευτικῶν φαινομένων τοῦ συγγρόνου Γερμανικοῦ καὶ

λοσσοῦ, χωρὶς νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν ἀξίαν τῶν διδασκατικῶν μεθόδων, αἵτινες δεκαπλασιάζουσι τῶν ἀριθμῶν τὸ ἀποτέλεσμα.

ΑΘΗΝΑΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ, ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΑ.

Ἡ περὶ τὰ νομίσματα, τὰ μέτρα καὶ τὰ σταθμὰ ἀκριβεία τῶν κοινωνικῶν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς οἰκονομικῆς προόδου αὐτῶν. Ἀκοὶ μὴ ἐξελλόντες τῆς πρωτογενοῦς βραχυρότητας ἱκανοποιοῦσι τὰς ἀνάγκας τῆς συναλλαγῆς τῶν διὰ τῶν χυδροειδιστέρων μέσων. Ἀπ' ἐναντίας ἀκοὶ προκεχωρημένοι μεταδίδουσιν εἰς τὰ πικτωσιδῆ ἐφόδια τῆς βιωτικῆς τῶν τὴν λεπτότητα τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν. Ὑπὸ τοιαύτην ἐποψίν τὸ νομισματικόν, μετρικὸν καὶ σταθμικὸν σύστημα τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων δύναται νὰ συγκριθῆ πρὸς τὰ νεώτερα τῆς ἀνωρότητας ἐπινοήματα χωρὶς τὸν φόβον τῆς ἐντροπῆς.

Νομίσματα. Μονάς, ἀργυροῦν τέττατον βάρους 26 χιλιογράμμων, ἀξίαις 5,400 νέων δραχμῶν. Μνᾶ = $\frac{1}{60}$ τετράντου, ἀξίαις 86,60 ν. δρ.. Δραχμὴ = $\frac{1}{100}$ μνᾶς, ἀξίαις 0,87 ν. δρ. Ὄβολος = $\frac{1}{6}$ δραχμῆς, ἀξίαις 0,15 ν. δρ.

Μέτρα. Μονάς, ποῦς = 0,296 μέτρον. Πικταστῆ = $\frac{1}{4}$ ποδῆς = 0,074 μέτρον. Δάκτυλος = $\frac{1}{4}$ πικταστῆς = 0,018 μέτρον. Πήχυς = $1 \frac{1}{2}$ ποδῆς = 0,444 μέτρον. Ὀργυὰ = 6 πόδες = 1,776 μέτρον. Στάδιον = 600 πόδες = $177 \frac{6}{10}$ μέτρα. Τετραγωνικὸς ποῦς = 0,087 μέτρον. Πλήθρον = 100 □ πόδες.

Σταθμὰ. α) χωρητικότητος. Μονάς, μέδιμνος (ἐπὶ στερεῶν) = 52 λίτρα. Μετρητῆς (ἐπὶ ρευστῶν) = $1 \frac{1}{2}$ ἀμφορέως = 39 λίτρα. Ἀμφορέως = κυβικὸς ποῦς = 26 λίτρα. Ἐκτεὺς = $\frac{1}{3}$ ἀμφορέως = 8,67 λίτρα. Ἡμίεκτος = $\frac{1}{6}$ ἀμφορέως = 4,33 λίτρα. Χοῦς = $\frac{1}{8}$ ἀμφορέως = 3,25 λίτρα. Κοίνιξ = $\frac{1}{25}$ ἀμφορέως = 1,04 λίτρα. Ξέστης = $\frac{1}{30}$ ἀμφορέως = 0,52 λίτρα. Κοτύλη = $\frac{1}{100}$ ἀμφορέως = 0,26 λίτρα. β) βάρους. Μονάς Τέττατον = 26 χιλιογράμματα. Μνᾶ = $\frac{1}{60}$ τετράντου = 0,43 χιλιογράμμου. Δραχμὴ = $\frac{1}{100}$ μνᾶς = 0,004 χιλιογράμμου. Ὄβολος = $\frac{1}{6}$ δραχμῆς = 0,0007 χιλιογράμμου.